

2025
ARALIK

VERGİ BÜLTENİ

Aralık 2025

Vergi Dünyasının Kalbinden: Maliye İçin Vergi Gündemi

Sayı: 11

Sahibi

Yeterliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği

Genel Yayın Yönetmeni

Hakan GÜREL

Yayın Kurulu

Berhan Özgür GÜLCAN

Dr. Birol COŞKUN

Rahman DEMİREL

Zeynep TAT

Didem GERMİ

Duygu ÜLKÜ

Elmas BAŞKAN

Mustafa Hüseyin YERLİ

Abdullah KARAIŞMAİL

Hüseyin Gökhan ARPA

Suna Simge KORKMAZ

Telif ve Sorumluluk Hükümleri

Vergi Bülteni Dergisi'nde yer alan tüm yazı, tablo, şekil ve görsellerin telif hakkı Yeterliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği'ne aittir. Bu içeriklerin tamamı veya bir bölümü, Dernek Yönetim Kurulu'nun yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, yayımlanamaz veya basılamaz. Alıntı yapılması halinde mutlaka kaynak gösterilmesi gerekmektedir.

Dergide yayımlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu tamamen yazarlarına aittir. Bu yazılar, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veya Gelir İdaresi Başkanlığı'nın resmî görüşü olarak değerlendirilemez.

“MALİYE GÜÇLÜ ELLERDE”

ARALIK BÜLTENİ

01

**HAZİNENİN NÖBET DEFTERİ
2025 VERGİ İDARESİNİN STRATEJİK
SEYİR KAYITLARI**

HAKAN GÜREL
Gelir Uzmanı

02

**KDV BEYANNAMESİNDE 107 KOD
NUMARALI SATIRIN KULLANIMI**

Şeydanur MUTLU YILDIRIM
Gelir Uzmanı

03

**ÜRÜN TAKİP SİSTEMİ İLE YENİ NESİL ÖKC
ENTEGRASYONUNUN VERGİ DENETİMİ
KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

Süreyya KARAÇAM
Gelir Uzman Yardımcısı

04

**AKLIN ETİMOLOJİSİ VE İNSANIN
KENDİNİ DİZGİNLEME KAPASİTESİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Duygu ÜLKÜ
Gelir Uzmanı

İÇİNDEKİLER TABLOSU

1. HAZİNENİN NÖBET DEFTERİ	8
2025 VERGİ İDARESİNİN STRATEJİK SEYİR KAYITLARI	8
Hakan GÜREL / Gelir Uzmanı	8
ÖNSÖZ	8
BÖLÜM I: DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE SİBER DENETİM (TEKNOLOJİ)	8
1. SARP VE MEVA: VERİ TEMELLİ YAPININ ANA UNSURLARI	9
SARP – Sahte ve Riskli Mükellef Programı	9
MEVA – Mekansal Veri Analizi	9
Genel Değerlendirme	9
2. ULUSAL TAŞIT TANIMA SİSTEMİ (UTTS): AKARYAKITTA FİİLÎ TESPİT DÖNEMİ	9
2025 Uygulaması: Teknik Ön Koşul Modeli	10
Uygulamanın Temel Mantığı	10
Stratejik Değerlendirme	10
3. DİJİTAL EKONOMİDE VERGİ GÜVENLİĞİ: E-TİCARETTE TEVKİFAT UYGULAMASI	11
2025 Yılında Getirilen Yaklaşım	11
Düzenlemenin Temel Mantığı	11
4. KRİPTO VARLIKLARIN İZLENEBİLİRLİĞİ: ŞEFFAFLIK ODAKLI YAKLAŞIM	11
2025 Yılı İtibarıyla Benimsenen Yaklaşım	11
Stratejik Değerlendirme	12
5. Şahsi IBAN Kullanımı ve Dijital Ödeme Takibi: Görünmez Kasadan Şeffaf Hesaba	12
2025 Yılı Uygulaması: Davranış Kalıbı Esaslı Analiz	12
Stratejik Değerlendirme	13
BÖLÜM II: VERGİ GÜVENLİK MÜESSESELERİ VE GARANTİ GELİR (KURUMLAR)	13
6. Yurt İçi Asgari Kurumlar Vergisi: “Vergide Alt Sınır Yaklaşımı”	13
2025 Yılı Düzenlemesi: Asgari Vergi Mekanizması	13
Stratejik Değerlendirme	14
7. Küresel Asgari Kurumlar Vergisi (Pillar 2): Düşük Vergilemeye Karşı Küresel Eşik	14
Uluslararası Çerçeve ve 2025 Yaklaşımı	14
Stratejik Değerlendirme	14
8. Kamu-Özel İş Birliği ve YİD Projeleri: Garanti Gelirlerde Kamu Payı	14
2025 Yılı Düzenlemesi: Hedefli Vergi Yaklaşımı	15
Stratejik Değerlendirme	15
9. Serbest Bölgelerin Rasyonelasyonu: İstisnanın Amacına Yaklaşım	15
2025 Yılı Düzenlemesi: Amaçla Uyumlu İstisna	15
Stratejik Değerlendirme	16
10. Yatırım Teşviklerinde Sınır: Süre ve Oran Esaslı Yeni Yaklaşım	16
2025 Yılı Düzenlemesi: Süre ve Etki Sınırı	16

Stratejik Değerlendirme	16
11. Kur Korumalı Mevduat (KKM): Geçici Tedbirden Olağan Mali Yapıya Dönüş	16
2024–2025 Dönemi Düzenlemeleri: Çıkış Stratejisi	17
Stratejik Değerlendirme	17
BÖLÜM III: SAHA DENETİMİ VE 6183 SAYILI KANUN (UYGULAMA).....	17
12. Hasılat Tespiti ve İzaha Davet: Sahada Uygulanan Vergi Aklı	17
2025 Yılı Uygulaması: Gözleme Dayalı Tespit	17
İzaha Davetin Rolü	18
13. 6183 Sayılı Kanun ve İhtiyati Haciz: Tahsilat Güvenliği ve Koruyucu Tedbir	18
2025 Yılı Uygulaması: Koruyucu Yetkinin Etkinleştirilmesi.....	18
Stratejik Değerlendirme	18
14. YMM Tasdik Raporu Zorunluluğu: Önleyici Denetimde Sorumluluk Paylaşımı	19
2025 Yılı Uygulaması: Tasdik Yoluyla Ön Kontrol	19
Stratejik Değerlendirme	19
15. Vergi Aslının Uzlaşma Kapsamı Dışına Çıkarılması: Kamu Alacağına İlke Netliği	19
2024 Düzenlemesi – 2025 Uygulaması: Uzlaşmanın Yeniden Tanımı	19
Stratejik Değerlendirme	20
16. Vergi Borçlularının Kamuya İlanı: Tahsilatta İtibar Temelli Mekanizma	20
2025 Yılı Uygulaması: Kanuni İlanın Etkinleştirilmesi	20
Stratejik Değerlendirme	20
BÖLÜM IV: MUHASEBE STANDARTLARI VE MESLEKİ DİYALOG (KAOS YÖNETİMİ).....	21
17. Enflasyon Düzeltmesi Yönetimi: Uygulamada Geçici Duraklama	21
2025 Yılı Kararı: Uygulamanın Ertelenmesi	21
Stratejik Değerlendirme	21
18. Geçici Vergi Dönemleri: Nakit Akışının Yönetimi.....	21
Stratejik Değerlendirme	22
19. Basit Usulden Gerçek Usule Geçiş: Küçük Esnaf Rejiminin Sınırları	22
2025 Yılı Uygulaması: Gerçek Usule Geçişin Etkinleştirilmesi	22
Stratejik Değerlendirme	22
BÖLÜM V: BİREYSEL VERGİLEME VE TOPLUMSAL REFLEKSLER (VİCDAN)	23
20. Gayrimenkul Sermaye İradında Yeni Dönem: Kira Gelirlerinin Vergilendirilmesinde İlke Netliği	23
2025 Yılı Düzenlemeleri: Gerçek Kazanca Yaklaşım.....	23
Dijital Entegrasyon ve Fıılî Kullanımın Tespiti.....	23
Stratejik Değerlendirme	23
21. Otomotivde ÖTV ve Harç Düzenlemeleri: Tüketim Vergilerinde Denge Arayışı	24
2025 Yılı Düzenlemeleri: Vergisel Dengenin Yeniden Kurulması	24
Stratejik Değerlendirme	24
22. Savunma Sanayii Destekleme Fonu ve Kredi Kartı Tartışması: Vergi Meşruiyetinin Sınandığı An	24

Toplumsal Refleks ve İlke Tartışması	24
Stratejik Değerlendirme	25
23. Ücret Gelirlerinde İstisna Sınırı: Yüksek Kazanç ile Vergi Adaleti Arasında Denge	25
2025 Yılı Düzenlemeleri: İstisnaya Sınır, Gelire Denge	25
Stratejik Değerlendirme	25
24. Lüks Tüketime Konu Faaliyetlerde Yetki Belgesi Harçları: Düzenlenmiş Piyasanın Bedeli	26
2025 Yılı Düzenlemeleri: Harç Yoluyla Sabit Katkı	26
Stratejik Değerlendirme	26
25. Genç Girişimci Kazanç İstisnası: Teşvik ile Sorumluluk Arasında Denge	26
Stratejik Değerlendirme	27
BÖLÜM VI: GELECEK VİZYONU	27
26. Teknolojik Dönüşüm: “Algoritma Tabanlı Maliye”ye Geçiş	27
Stratejik Değerlendirme	28
27. İnsan Kaynağı Vizyonu: “Yeni Nesil Gelir Uzmanlığı”	28
Stratejik Değerlendirme	28
28. Kurumsal Hedef: Güven ve Caydırıcılık Dengesi	28
Stratejik Değerlendirme	29
SON SÖZ: YENİ TOPLUMSAL SÖZLEŞME VE DEVLETİN AKLI	29
2. KDV BEYANNAMESİNDE 107 KOD NUMARALI SATIRIN KULLANIMI	31
Şeydanur MUTLU YILDIRIM / Gelir Uzmanı	31
ÖZET	31
2.1. GİRİŞ	31
2.2. İHRAÇ KAYITLI TESLİMLERDE KDV’NİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ	31
2.3. 107 KOD NUMARALI SATIRIN HUKUKİ NİTELİĞİ	32
2.4. 107 KOD NUMARALI SATIRIN DOĞRU KULLANIMI	32
2.5. UYGULAMADA KARŞILAŞILAN HATALI BEYANLAR	33
ÖRNEK 1:	33
ÖRNEK 2:	33
ÖRNEK 3:	34
ÖRNEK 4:	35
2.6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	35
3. ÜRÜN TAKİP SİSTEMİ İLE YENİ NESİL ÖKC ENTEGRASYONUNUN VERGİ DENETİMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	36
Süreyya KARAÇAM / GELİR UZMAN YARDIMCISI	36
GİRİŞ	36
3.1. ÖDEME KAYDEDİCİ CİHAZLAR VE ÜRÜN TAKİP SİSTEMLERİ	36
3.1.1. Yeni Nesil ÖKC’ler	37
3.1.2. Ürün Takip Sistemleri	37

3.2. ÜRÜN TAKİP SİSTEMİ İLE ÖKC ENTEGRASYONUNUN VERGİ DENETİMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	37
3.2.1. Denetim Esnasında Ürün Takip Sistemi ile ÖKC Entegrasyonunun Varlığının Anlaşılması .	38
3.2.2. Ürün Takip Sistemi ile ÖKC Entegrasyonunun Devre Dışı Bırakılması	38
SONUÇ	39
4. AKLIN ETİMOLOJİSİ VE İNSANIN KENDİNİ DİZGİNLEME KAPASİTESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	41
Duygu ÜLKÜ / Gelir Uzmanı	41
İNFOGRAFIK.....	43
Ali VEYİSOĞLU / Gelir Uzmanı	43
veyisoglu86@gmail.com	43

1. HAZİNEİNİN NÖBET DEFTERİ

2025 VERGİ İDARESİNİN STRATEJİK SEYİR KAYITLARI

Hakan GÜREL / GELİR UZMANI

hakan.gurel@gelirler.gov.tr

ÖNSÖZ

Vergi, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkinin en doğrudan kurulduğu alanlardan biridir. Bu ilişki, yalnızca kamu gelirlerinin teminiyle sınırlı olmayıp; hukuk devleti ilkesinin, adalet anlayışının ve kamu otoritesinin günlük hayattaki yansımaları da içinde barındırır. Bu nedenle vergiye ilişkin her düzenleme ve uygulama, teknik sonuçlarının yanında, devletin toplumsal dengeyi nasıl kurduğunu gösteren yapısal tercihlerdir.

2025 yılı, bu tercihler bakımından belirgin bir eşik niteliği taşımıştır. Vergi mevzuatında yapılan düzenlemeler, dijital altyapı yatırımları ve risk odaklı uygulamaların sahaya yansımaları; vergi sisteminin işleyişinde olduğu kadar, vergi idaresinin karar alma biçiminde de gözle görülür bir değişime işaret etmiştir. Beyana dayalı klasik yaklaşım, veri temelli tespit mekanizmalarıyla desteklenmiş; denetim süreçleri ise analiz ve risk değerlendirmesi esaslı bir yapıya evrilmiştir.

Bu çalışma, 2025 yılında yaşanan bu dönüşümü parça parça ele almak yerine, bir bütün olarak anlamaya yönelik bir çabanın ürünüdür. **Hazinenin Nöbet Defteri**, bir yıl boyunca vergi idaresinin karşı karşıya kaldığı risklerin, aldığı kararların ve verdiği tepkilerin ardışık bir kayıttır. Bu kayıt; hangi alanlarda kararlılık gösterildiğini, hangi başlıklarda temkinli davranıldığını ve hangi konularda yeni bir yol arayışına girildiğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Amacım; 2025 yılında verginin nasıl toplandığını, idarenin hangi önceliklerle hareket ettiğini ve bu süreçte sahadaki uygulayıcıların rolünün nasıl değiştiğini kayıt altına almaktır. Çünkü vergi sistemi, yalnızca kanun maddelerinden ibaret değildir; onu hayata geçiren insanların bilgi birikimi, muhakemesi ve sorumluluk duygusuyla anlam kazanır.

Bu noktada Gelir Uzmanlarının konumu özel bir önem taşımaktadır. Dijital altyapılar kurulabilir, algoritmalar geliştirilebilir; ancak bu sistemlerin ürettiği veriyi anlamlandıran, riski değerlendiren ve hukuki sonuca dönüştüren unsur insan aklıdır. 2025 yılı, Gelir Uzmanının klasik rolünün ötesine geçerek; veriyi okuyan, sahaya inen ve karar üreten bir kamu profesyoneline evrildiği bir yıl olmuştur.

Hazinenin Nöbet Defteri, bu yönüyle geleceğe bırakılmış bir nottur. Bir dönemin muhasebesi, bir kurumsal hafızanın kaydı ve aynı zamanda bir mesleki sorumluluk beyanıdır.

BÖLÜM I: DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE SİBER DENETİM (TEKNOLOJİ)

“Görünmez el değil, dijital göz.”

2025 yılı, Gelir İdaresi Başkanlığı açısından elektronik uygulamaların artık bir “dönüşüm” başlığı olmaktan çıktığı; bu altyapının denetim ve risk yönetiminin asli unsuru hâline geldiği bir dönem olmuştur. Elektronik belge, elektronik defter ve dijital beyan sistemleri uzun süredir yürürlükte olmakla birlikte, 2025 yılı itibarıyla bu uygulamalar bütüncül bir risk analiz ve denetim mimarisinin parçası olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Bu süreçte vergi denetimi, yalnızca geriye dönük belge incelemelerine dayanan klasik anlayıştan uzaklaşmış; veri eşleştirmeleri, çapraz kontroller ve risk analizleriyle desteklenen bir yapıya evrilmiştir. Ancak bu evrilme, denetimin insan unsurundan bağımsızlaştığı anlamına gelmemekte; aksine, uzman değerlendirmesini güçlendiren teknik bir zemin oluşturmaktadır.

Bu dönüşüm, salt teknolojik bir yatırımın ötesinde; vergi idaresinin risk yönetimi yaklaşımındaki zihinsel değişimin de bir yansımasıdır. 2025 yılı itibarıyla hedeflenen yapı; yalnızca geçmiş işlemleri inceleyen değil, mevcut veriler üzerinden riskleri analiz eden ve hukuki süreçleri zamanında başlatabilen bir vergi idaresidir.

1. SARP VE MEVA: VERİ TEMELLİ YAPININ ANA UNSURLARI

Gelir İdaresi Başkanlığı, son yıllarda vergi idaresinin rolünü yalnızca beyan kontrolüyle sınırlı tutmayan bir yönelim benimsemiştir. Bu kapsamda idare; farklı veri kaynaklarını analiz eden, risk göstergeleri oluşturan ve denetim süreçlerini bu göstergeler doğrultusunda yönlendiren bir yapıya doğru ilerlemiştir.

Bu yönelim 2025 yılında ortaya çıkmış değildir. Ancak 2025 yılı, bu yaklaşımın sahada daha sistematik ve yaygın biçimde uygulandığı bir yıl olmuştur. Bu çerçevede öne çıkan iki temel yapı SARP ve MEVA'dır.

SARP – Sahte ve Riskli Mükellef Programı

SARP, vergi kaybına yol açabilecek riskli mükellef davranışlarını önceden tespit etmeyi amaçlayan risk analiz temelli bir değerlendirme programıdır. Programın temel hedefi; sahte belge düzeniyle mücadele etmek, kayıt dışı faaliyetleri azaltmak ve denetim kaynaklarını daha etkin kullanmaktır.

2025 yılı itibarıyla SARP, denetim süreçlerinde destekleyici bir araç olmanın ötesine geçerek; riskli alanların belirlenmesinde referans alınan yapılardan biri hâline gelmiştir. Bu sayede denetim süreçleri, tesadüfi seçimlerden ziyade, analiz ve veri temelli değerlendirmeler üzerinden planlanmaya başlanmıştır.

MEVA – Mekansal Veri Analizi

MEVA, Gelir İdaresi bünyesinde farklı kaynaklardan elde edilen verilerin tek merkezde toplanmasını, ilişkilendirilmesini ve analiz edilmesini sağlayan temel altyapıyı oluşturmaktadır. Beyanlar, bildirimler ve diğer idari veriler bu yapı üzerinden anlamlı hâle getirilmektedir.

2025 yılında MEVA, yalnızca veri depolayan bir sistem olmaktan çıkmış; karar alma ve risk değerlendirme süreçlerinde aktif biçimde kullanılan bir analiz zemini hâline gelmiştir. Sahadan elde edilen bilgiler ile merkezde yürütülen değerlendirmeler arasında daha güçlü bir bağ kurulması bu dönemde mümkün olmuştur.

Genel Değerlendirme

SARP ve MEVA ile birlikte Gelir İdaresi Başkanlığı, teknolojiyi bağımsız bir amaç olarak değil; hukuki değerlendirmeyi ve uzman muhakemesini destekleyen bir araç olarak konumlandırmıştır. 2025 yılı, bu yaklaşımın teorik çerçeveden çıkıp uygulamada daha belirgin biçimde hissedildiği bir dönem olmuştur.

2. ULUSAL TAŞIT TANIMA SİSTEMİ (UTTS): AKARYAKITTA FİİLİ TESPİT DÖNEMİ

Akaryakıt piyasası, uzun yıllar boyunca vergi uygulamaları bakımından suistimale en açık alanlardan biri olmuştur. İşletme faaliyetleriyle ilgisi bulunmayan araçlara ait yakıt fişlerinin gider olarak kaydedilmesi, fiilen gerçekleşmeyen alımların belge üzerinden varmış gibi gösterilmesi ve bu belgelerin el değiştirmesi, zamanla yaygınlaşan bir kayıt dışılık biçimine

dönüşmüştür. Bu sorun, münferit usulsüzlüklerden ziyade; fiilî kullanım ile belge arasındaki bağın zayıflamasından kaynaklanmıştır.

Denetim süreçleri büyük ölçüde belgeye dayalı yürütüldüğünden, pompa ile araç, araç ile faaliyet arasındaki ilişkinin sağlıklı biçimde kurulması çoğu zaman mümkün olamamıştır. Bu durum hem kamu gelirlerinde kayba yol açmış hem de yükümlülüklerini doğru şekilde yerine getiren mükellefler bakımından rekabeti bozucu bir etki yaratmıştır.

2025 Uygulaması: Teknik Ön Koşul Modeli

2025 yılıyla birlikte bu alana yönelik daha köklü ve yapısal bir düzenleme hayata geçirilmiştir. Ulusal Taahhüt Tanıma Sistemi (UTTS), akaryakıt satış sürecini yalnızca belge düzeni üzerinden değil; fiilî kullanım esasına göre yeniden kurgulayan bir uygulama olarak yürürlüğe alınmıştır.

1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla kademeli geçiş ve süre uzatımları öngörülerek devreye giren sistemle birlikte, akaryakıt alımında kontrol mekanizması işlemin sonrasına değil; işlemin gerçekleştiği ana taşınmıştır. Pompa ile araç deposu arasındaki ilişkinin, teknik donanım üzerinden doğrulanmadığı durumlarda işlemin tamamlanması mümkün olmamaktadır. Bu yönüyle UTTS, klasik bir izleme sistemi olmanın ötesinde; fiilî tespiti esas alan bir kontrol mekanizması niteliği taşımaktadır.

Uygulamanın Temel Mantiği

UTTS'nin işleyişi, teknik olarak yalın ancak etkisi itibarıyla güçlü bir yapıya sahiptir. Ticari araçlara monte edilen taahhüt tanıma birimi, yakıt alımı sırasında pompa sistemleriyle eşleşmeden yakıt akışına izin vermemektedir. Araç tanımlı değilse, işlem de anlamını yitirmektedir.

Eşleşmenin sağlanması hâlinde plaka bilgileri ve işlem detayları, insan müdahalesine gerek kalmadan yeni nesil ödeme kaydedici cihazlara aktarılmakta ve sistem kayıtlarına doğrudan yansımaktadır. Bu yapı sayesinde belge, tek başına yeterli bir unsur olmaktan çıkmakta; fiilî alım teknik olarak doğrulanmadıkça giderin kabulü de mümkün olmamaktadır.

UTTS kapsamı dışında gerçekleştirilen alımlar ise, vergisel açıdan ciddi tartışmalara konu olabilecek nitelikte hâle gelmektedir. Böylece belge ile fiilî durum arasındaki uyumsuzluk, baştan teknik olarak engellenmektedir.

Stratejik Değerlendirme

UTTS, vergi idaresinin denetim yaklaşımında önemli bir kırılma noktasını temsil etmektedir. Bu sistemle birlikte matrah aşındırmaya yol açan uygulamalar, yalnızca mevzuat hükümleriyle değil; teknik ön koşullar aracılığıyla sınırlandırılmıştır. Denetim, sonradan yapılan bir kontrol olmaktan çıkarak, baştan kurulan bir mekanizmaya dönüşmüştür.

Aynı zamanda bu uygulama, yükümlülüklerini doğru şekilde yerine getiren mükellefler bakımından da koruyucu bir işlev görmektedir. Haksız rekabete yol açan uygulamalar, herkes için geçerli olan teknik standartlarla sınırlandırılmıştır. Akaryakıtın temininden fiilî kullanımına kadar uzanan süreç, idarenin analiz ve kontrol sistemleri içinde daha şeffaf bir hâle gelmiştir.

UTTS, bu yönüyle yalnızca akaryakıt sektörüne özgü bir düzenleme değildir. Beyanın tek başına yeterli görülmediği, fiilî tespitin ve teknik doğrulamanın esas alındığı yeni denetim anlayışının sahadaki en somut örneklerinden biridir. Sessiz ilerleyen, ancak etkisi kalıcı olan bir uygulama modeli ortaya konulmuştur.

3. DİJİTAL EKONOMİDE VERGİ GÜVENLİĞİ: E-TİCARETTE TEVKİFAT UYGULAMASI

E-ticaret, son yıllarda yalnızca ticaretin yöntemlerini değil; vergi idaresinin karşı karşıya kaldığı risk alanlarını da önemli ölçüde dönüştürmüştür. Çok sayıda mikro satıcının aynı anda ve farklı dijital platformlar üzerinden faaliyet göstermesi, klasik denetim araçlarının bu alan bakımından sınırlı kalmasına yol açmıştır. Beyana dayalı sistem, hızla büyüyen dijital ticaret hacmi karşısında vergi güvenliğini sağlamada tek başına yeterli bir araç olmaktan çıkmıştır.

Bu durum, satıcıların bireysel davranışlarından ziyade, dijital ticaretin yapısal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Yüksek işlem hacmi ve görece düşük tutarlı satışlar, idarenin her bir satıcıyı ayrı ayrı ve zamanında izlemesini fiilen zorlaştırmıştır. Vergi, bu alanda geriden gelen bir takip unsuruna dönüşme riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

2025 Yılında Getirilen Yaklaşım

2025 yılı itibarıyla idare, bu alandaki riskleri klasik denetim yöntemlerini genişletmek yerine, tahsilatı güvence altına alan yapısal bir modelle karşılamayı tercih etmiştir. Vergi güvenliğini sağlamak amacıyla, dijital pazaryerleri üzerinden gerçekleştirilen işlemler bakımından tevkifat esasına dayalı bir mekanizma hayata geçirilmiştir.

Bu kapsamda aracı hizmet sağlayıcılar ile elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıları, aracılık ettikleri ödemeler üzerinden **2025 yılı itibarıyla yürürlükte bulunan düzenlemeler çerçevesinde (%1 oranında)** gelir vergisi tevkifatı yapmakla sorumlu tutulmuştur. Böylece vergisel kontrol, satıcının beyan sürecinden önce; ödemenin gerçekleştiği aşamaya taşınmıştır.

Düzenlemenin Temel Mantığı

Bu yaklaşımın arkasındaki temel mantık açıktır. İdare, çok sayıda satıcının bireysel beyanını izlemek yerine, para akışının merkezinde yer alan platformları vergi sorumlusu olarak konumlandırmıştır. Bu sayede Hazine payı, işlemin gerçekleştiği anda güvence altına alınmış; vergi güvenliği dijital ticaretin işleyiş hızına uyumlu hâle getirilmiştir.

Bu model, dijital ortamda mali egemenliğin somut bir yansımasıdır. Vergi, sonradan yapılan bir talep olmaktan çıkarılarak, dijital ticaret sürecinin ayrılmaz bir parçası hâline getirilmiştir. E-ticarette vergi, artık yalnızca beyana bağlı bir risk alanı değil; teknik ve hukuki düzenlemelerle desteklenen sürekli bir tahsilat mekanizması olarak yapılandırılmıştır.

4. KRİPTO VARLIKLARIN İZLENEBİLİRLİĞİ: ŞEFFAFLIK ODAKLI YAKLAŞIM

Kripto varlıklar, ortaya çıktıkları ilk dönemlerden itibaren merkeziyetsizlik ve kullanıcı gizliliği iddiasıyla gündeme gelmiş; bu özellikleri sayesinde bir yandan finansal yenilik alanı oluştururken, diğer yandan kamu otoriteleri açısından izlenmesi güç bir faaliyet alanı hâline gelmiştir. Dijital cüzdan yapıları, sınır ötesi işlem imkânları ve kimlik bilgisiyle doğrudan ilişkilendirilmeyen transferler, kripto piyasasını uzun süre denetim dışı bir alan gibi göstermiştir.

Zaman içinde anlaşıldığı üzere, temel sorun kripto varlıkların teknik yapısından ziyade, bu varlıklara ilişkin işlemlerin izlenebilirliğinin sınırlı olmasıdır. Vergi dışı kazanç aktarımı, kayıt dışı gelir birikimi ve suç gelirleriyle mücadele bakımından bu alanın tamamen kontrolsüz bırakılması, kamu düzeni açısından sürdürülebilir değildir. Devlet bakımından mesele, kripto varlığın varlığı değil; ekonomik hareketliliğinin takip edilememesidir.

2025 Yılı İtibarıyla Benimsenen Yaklaşım

2025 yılıyla birlikte kripto varlıklara yönelik yaklaşım, yasaklama ya da görmezden gelme ekseninden çıkarılarak, şeffaflık ve kayıt altına alma odaklı bir zemine taşınmıştır. Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri ve Mali Suçları Araştırma Kurulu yükümlülükleri çerçevesinde,

kripto varlık hizmet sağlayıcıları bakımından kimlik doğrulama ve işlem izleme esasları güçlendirilmiştir.

Bu çerçevede, kripto varlık alım-satımına aracılık eden platformlar üzerinden gerçekleştirilen işlemlerde kullanıcı kimlik bilgilerinin doğrulanması zorunlu hâle gelmiş; işlemler, yükümlü kurumlar aracılığıyla finansal sistemin genel izleme ve bildirim mekanizmalarıyla ilişkilendirilmiştir. Kripto transferleri artık yalnızca teknik bir veri hareketi olarak değil; ekonomik sonuç doğuran bir faaliyet olarak ele alınmaya başlanmıştır.

Bu yaklaşım, kripto varlıkların yasaklanması anlamına gelmemektedir. Aksine, devlet bu alanı tanıması; ancak tanıma sürecini kuralsızlıkla eş tutmamayı tercih etmiştir.

Stratejik Değerlendirme

2025 yılı itibarıyla atılan adımlar, kripto varlıklardan elde edilen kazançların vergilendirilmesine yönelik nihai düzenlemelerden önce, gerekli idari ve teknik altyapının bilinçli biçimde oluşturulduğunu göstermektedir. Her bir dijital cüzdanın, belirli ölçülerde gerçek kişi veya tüzel kişiliklerle ilişkilendirilebilir hâle gelmesi, ileride yapılacak vergisel düzenlemelerin uygulanabilirliğini artıran temel bir zemin oluşturmuştur.

Kripto varlıkların kontrol anahtarı bireyin elinde bulunabilir; ancak bu varlıkların ekonomik dolaşımı, kamu otoritesinin tamamen dışında değildir. 2025 yılı itibarıyla kripto piyasaları, izlenebilirlik esaslı bir çerçeveye dâhil edilmeye başlanmış; hukuki ve mali sistemle daha uyumlu bir yapıya doğru evrilmiştir. Bu süreç, dijital ekonomide vergi güvenliğinin sağlanmasına yönelik hazırlık aşamasının önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

5. ŞAHSİ IBAN KULLANIMI VE DİJİTAL ÖDEME TAKİBİ: GÖRÜNMEZ KASADAN ŞEFFAF HESABA

Son yıllarda ticari hayatta, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler arasında yaygınlaşan dikkat çekici bir uygulama ortaya çıkmıştır. POS komisyonlarından kaçınmak, KDV yükünü azaltmak ya da faaliyetleri kayıt dışında bırakmak isteyen bazı işletmeler, müşterilerini işletmeye ait hesaplar yerine şahsi IBAN'lara yönlendirmeye başlamıştır. "POS çalışmıyor" veya "IBAN'a gönderirseniz daha iyi olur" gibi ifadeler, kısa sürede sıradanlaşan bir ödeme pratiğine dönüşmüştür.

Yüzeyde basit bir ödeme tercihi gibi görünen bu yöntem, gerçekte işletmenin nakit akışını görünmez hâle getiren bir mekanizma yaratmıştır. Günlük ciro, banka sistemi üzerinden akmakta; ancak ticari defterlere yansımamaktadır. Bu durum, beyan edilen gelir ile fiilen elde edilen kazanç arasındaki farkın giderek açılmasına yol açmış; vergi idaresi açısından izlenmesi güç ve dağınık bir para trafiği ortaya çıkarmıştır.

Sorun, münferit işlemlerden ziyade bu yöntemin süreklilik kazanmasıdır. Şahsi banka hesapları, fiilen birer ticari kasa gibi kullanılmaya başlanmıştır.

2025 Yılı Uygulaması: Davranış Kalıbı Esaslı Analiz

2025 yılıyla birlikte bu görünmezlik alanı önemli ölçüde daraltılmıştır. Gelir İdaresi Başkanlığı, bankalarla kurduğu veri paylaşımı ve analiz altyapısı sayesinde para hareketlerini yalnızca tutar bazında değil; işlem yoğunluğu, tekrar sıklığı ve açıklama benzerlikleri gibi göstergeler üzerinden değerlendirmeye başlamıştır.

Bu çerçevede, gün içinde çok sayıda farklı kişiden gelen ve benzer nitelikte açıklamalar içeren para transferleri, risk analizi kapsamında ele alınmaktadır. Bir şahıs hesabına sürekli olarak "market", "yemek", "hizmet bedeli" gibi ifadelerle ödeme yapılması, artık sıradan bir bireysel hareket olarak değerlendirilmemektedir. Analitik yöntemler ve risk değerlendirme modelleri, bu tür hesapları ticari kazanç ihtimali bakımından işaretlemektedir.

Bu veriler, mükellefiyet tesisinden başlayarak izaha davet, inceleme ve gerektiğinde geriye dönük tarhiyat süreçlerinin başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Stratejik Değerlendirme

Bu uygulamalarla birlikte banka hesabı, yalnızca kişisel bir finans aracı olmaktan çıkmış; ticari faaliyetin fiilî uzantılarından biri olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. İşletmenin kasası ile banka hesapları arasındaki sınır daha belirgin hâle gelmiş; şahsi IBAN'ların ticari amaçla kullanılmasının sürdürülebilir bir yöntem olmadığı açıkça ortaya konulmuştur.

Vergi idaresinin bu alandaki yaklaşımı nettir. Ticari faaliyet dijitalleşmişse, denetim de dijital araçlarla yürütülmektedir. Para hareketi bankacılık sistemi üzerinden gerçekleşiyorsa, bu hareketin vergisel karşılığının da değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Kazanç, yalnızca defter kayıtlarıyla değil; ekonomik hayatın olağan akışıyla birlikte ele alınmaktadır.

Kamuoyunda "IBAN avcılığı" olarak adlandırılan bu yöntem, 2025 yılı itibarıyla belirsiz ve gri bir alan olmaktan çıkarılmış; şeffaflık ve izlenebilirlik esaslı yeni denetim anlayışı içinde açık bir risk alanı olarak tanımlanmıştır. Görünmez kasa dönemi büyük ölçüde geride bırakılmış; dijital izlerin esas alındığı bir döneme girilmiştir.

BÖLÜM II: VERGİ GÜVENLİK MÜESSESELERİ VE GARANTİ GELİR (KURUMLAR)

"Matrahsız şirket, vergisiz kazanç dönemi sona ermiştir."

2025 yılı, Kurumlar Vergisi rejimi açısından yalnızca oranların güncellendiği veya teknik ayrıntıların tadil edildiği bir dönem değildir; bu yıl, Türk vergi sisteminin temel felsefesinin "garanti gelir" ilkesiyle yeniden tanımlandığı bir eşik olarak kayda geçmiştir.

Yüksek ciroya ve güçlü bilanço görünümüne sahip bazı kurumlar, yasal boşluklar ve muhasebe teknikleri yoluyla fiilen vergi ödemediği faaliyetlerini sürdürebilmektedir. Vergi adaleti, yalnızca "yakalananın" cezalandırıldığı bir mekanizma değil; sistemden pay alan her aktörün, kamu finansmanına asgari ölçüde ve kaçınılmaz bir şekilde katkı sunduğu bir düzenle mümkündür. İşte BÖLÜM II'de ele alınan düzenlemeler, bu anlayışın ürünüdür.

6. YURT İÇİ ASGARİ KURUMLAR VERGİSİ: "VERGİDE ALT SINIR YAKLAŞIMI"

Mevcut kurumlar vergisi sistemi, uzun yıllar boyunca beyana dayalı yapı içinde; indirimler, istisnalar ve geçmiş yıl zararlarının mahsubu yoluyla şekillenmiştir. Bu yapı, hukuken mümkün olmakla birlikte; bazı kurumların uzun süreler boyunca fiilen kurumlar vergisi ödememesi sonucunu doğurmuştur.

Aynı sektörde faaliyet gösteren, benzer ekonomik büyüklüklere ve kârlılığa sahip şirketler arasında ortaya çıkan belirgin vergi yükü farklılıkları, zamanla vergi adaleti ve rekabet dengesi bakımından tartışmalı bir görünüm kazanmıştır. Sorun, tek tek mükellef tercihlerinden ziyade; sistemin kendi içinde vergi yükünü sıfırlamaya imkân tanıyan yapısından kaynaklanmıştır.

2025 Yılı Düzenlemesi: Asgari Vergi Mekanizması

7524 sayılı Kanun ile Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen düzenleme kapsamında, **yurt içi asgari kurumlar vergisi** uygulaması ihdas edilmiştir. Buna göre, kurumlar vergisi mükellefleri tarafından hesaplanan kurumlar vergisinin, kanunda belirlenen asgari oran (**%10**) altında kalmasına izin verilmemektedir.

Bu düzenleme ile indirim ve istisnalar tamamen ortadan kaldırılmamış; ancak bu unsurların, kurumlar vergisini belirli bir seviyenin altına düşürmesinin önüne geçilmiştir. Böylece kurum kazancı üzerinden asgari düzeyde bir kamu payının tahsil edilmesi güvence altına alınmıştır.

Stratejik Değerlendirme

Asgari kurumlar vergisi uygulamasıyla birlikte, uzun süre matrah oluşmayan veya sıfır vergiyle sonuçlanan beyannameler istisnai bir nitelik kazanmıştır. Vergi sistemi, öngörülebilirlik ve yatay adalet ilkeleri bakımından daha dengeli bir zemine taşınmıştır.

Bu yaklaşım, cezalandırıcı bir düzenleme niteliği taşımamaktadır. Aksine, vergi sisteminin yapısal boşluklarını kapatmayı amaçlayan ve vergide asgari bir dengeyi tesis eden bir güvenlik mekanizmasıdır. Kanun koyucu, yatırım ve teşvik politikalarından vazgeçmeden; ancak bu politikaların vergi yükünü tamamen ortadan kaldırmasının önüne geçmeyi tercih etmiştir.

7. KÜRESEL ASGARI KURUMLAR VERGİSİ (PİLLAR 2): DÜŞÜK VERGİLEMEYE KARŞI KÜRESEL EŞİK

Çok uluslu işletmelerin faaliyet gösterdikleri ülkelerde elde ettikleri kârları, düşük vergili veya vergisiz yargı alanlarına yönlendirmeleri, uzun süredir uluslararası vergi sisteminin temel sorunlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu yapı, ülkelerde yaratılan ekonomik değer, faaliyetle bağdaşmayan farklı ülkelerde vergilendirilmesi sonucunu doğurmuş; vergi adaleti ve mali egemenlik açısından ciddi tartışmalara yol açmıştır. Türkiye de bu süreçten doğrudan etkilenen ülkeler arasında yer almıştır.

Uluslararası Çerçeve ve 2025 Yaklaşımı

OECD öncülüğünde geliştirilen ve kamuoyunda **Pillar 2** olarak bilinen küresel asgari kurumlar vergisi çerçevesi kapsamında, yıllık konsolide hasılatı **750 milyon avro ve üzerinde** olan çok uluslu işletmeler için **%15 oranında küresel asgari vergi** uygulanması öngörülmüştür.

Bu sistem, çok uluslu bir işletmenin faaliyet gösterdiği ülkelerde %15'in altında vergilendirilmesi hâlinde, aradaki farkın **tamamlama vergisi** mekanizması yoluyla tahsil edilmesini esas almaktadır. Böylece düşük vergileme yoluyla oluşan avantajların ortadan kaldırılması ve kârın vergisiz veya düşük vergili alanlara kaymasının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye açısından bu yaklaşım, küresel vergi mimarisine uyum sağlanması ve yurt içinde yaratılan değer vergilendirilmesinde hak kaybının önlenmesi bakımından stratejik bir önem taşımaktadır. Tamamlama vergisi mekanizması, uluslararası kurallar çerçevesinde ve yetki sıralamasına bağlı olarak devreye girmektedir.

Stratejik Değerlendirme

Küresel asgari kurumlar vergisi uygulamasıyla birlikte, çok uluslu işletmeler bakımından düşük vergili yargı alanlarının sunduğu avantajlar büyük ölçüde ortadan kaldırılmaktadır. Vergi rekabeti, oranlar üzerinden değil; yatırım ortamının niteliği, hukuki güvenlik ve ekonomik altyapı üzerinden şekillenmeye başlamaktadır.

Bu yaklaşım, devletlerin mali egemenliğini güçlendiren bir çerçeve sunmaktadır. Türkiye'de yaratılan ekonomik değer, uluslararası vergi kuralları çerçevesinde vergilendirilmesi; ya faaliyetin gerçekleştiği ülkede ya da tamamlayıcı mekanizmalar yoluyla güvence altına alınmaktadır. Küresel asgari vergi, bu yönüyle vergi cennetlerine dayalı yapıların alanını daraltan ve uluslararası vergilemede yeni bir denge noktası oluşturan bir düzenleme olarak öne çıkmaktadır.

8. KAMU-ÖZEL İŞ BİRLİĞİ VE YİD PROJELERİ: GARANTİ GELİRLERDE KAMU PAYI

Kamu-özel iş birliği (KÖİ) ve yap-işlet-devret (YİD) modelleriyle hayata geçirilen büyük ölçekli altyapı projeleri; otoyollar, köprüler ve şehir hastaneleri gibi alanlarda kamunun yatırım yükünü

azaltmış, özel sektör finansmanının devreye girmesini sağlamıştır. Bu modeller, kamu hizmetlerinin daha hızlı hayata geçirilmesi bakımından önemli bir işlev üstlenmiştir.

Bununla birlikte, bu projelerde faaliyet gösteren şirketlerin gelirlerinin doğrudan veya dolaylı biçimde kamu garantisi altına alınması, zaman içinde yeni bir mali değerlendirme alanı ortaya çıkarmıştır. Talep riskinin büyük ölçüde kamu tarafından üstlenildiği bu yapılarda, elde edilen kazancın niteliği, serbest piyasa koşullarında faaliyet gösteren işletmelerden farklılaşmaktadır.

Bu nedenle, kamu garantisiz yürütülen faaliyetlerin, genel ticari işletmelerle aynı vergisel çerçeveye tabi tutulmasının; vergi adaleti, bütçe disiplini ve kamu payı dengesi bakımından yeniden ele alınması gerektiği yönünde değerlendirmeler yapılmıştır.

2025 Yılı Düzenlemesi: Hedefli Vergi Yaklaşımı

2025 yılı itibarıyla, KÖİ ve YİD projeleri kapsamında faaliyet gösteren kurumların elde ettikleri kazançlara uygulanan kurumlar vergisi oranı **%25'ten %30'a yükseltilmiştir**. Bu artış, genel bir kurumlar vergisi oran değişikliği olmayıp; geliri kamu garantisiz güvence altına alınmış faaliyetlere yönelik hedefli bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

Düzenleme ile, kamu kaynaklarıyla dolaylı biçimde desteklenen gelirlerden alınan verginin, kamuya dönüş oranının artırılması amaçlanmıştır. Böylece kamu riskinin üstlenildiği alanlarda, kamu payının da daha dengeli bir şekilde tesis edilmesi hedeflenmiştir.

Stratejik Değerlendirme

KÖİ ve YİD projelerine yönelik bu yaklaşım, sözleşme serbestisine ve yatırım güvenliğine zarar vermeyi amaçlamamaktadır. Aksine, kamu garantisi içeren faaliyetlerin vergisel boyutunun, kamu maliyesi ve bütçe dengeleri çerçevesinde yeniden konumlandırılmasına yöneliktir.

Kamu tarafından üstlenilen riskin arttığı ölçüde, elde edilen kazançtan kamuya aktarılan payın da makul bir seviyeye çekilmesi, mali disiplinin ve vergide denge ilkesinin doğal bir sonucudur. 2025 yılında benimsenen bu yaklaşım, garanti gelirlerin vergilendirilmesinde daha adil ve sürdürülebilir bir çerçeve oluşturma iradesini yansıtmaktadır.

9. SERBEST BÖLGELERİN RASYONALİZASYONU: İSTİSNANIN AMACINA YAKLAŞIM

Serbest bölgeler, kuruluş amaçları itibarıyla ihracatı artırmak, döviz kazandırıcı faaliyetleri teşvik etmek ve uluslararası rekabet gücünü desteklemek üzere tasarlanmış özel ekonomik alanlardır. Bu bölgelerde sağlanan vergisel avantajlar, esasen dış pazarlara yönelik üretim ve ticaret faaliyetlerini özendirme hedeflemiştir.

Ancak uygulamada, bazı serbest bölgelerde yürütülen faaliyetlerin zaman içinde bu temel amaçtan uzaklaştığı; yurt içine yönelik satışların da fiilen istisna kapsamına dâhil edildiği görülmüştür. Bu durum, iç piyasada faaliyet gösteren işletmeler bakımından rekabet dengesini bozmuş ve serbest bölge istisnasının kapsamı konusunda tartışmalara yol açmıştır.

2025 Yılı Düzenlemesi: Amaçla Uyumlu İstisna

2025 yılında yapılan düzenlemeyle birlikte, serbest bölgelerde elde edilen kazançlara tanınan kurumlar vergisi istisnası **ihracat faaliyetleriyle sınırlı hâle getirilmiştir**. Buna göre, serbest bölgede üretilen malların Türkiye içine satılmasından elde edilen kazançlar, istisna kapsamı dışında bırakılmıştır.

Bu düzenleme ile serbest bölge istisnası tamamen kaldırılmamış; istisnanın, kuruluş amacına uygun şekilde uygulanması sağlanmıştır. İhracata ve döviz kazandırıcı faaliyetlere yönelik teşvik korunurken, iç piyasaya yönelik satışlarda genel vergilendirme rejiminin geçerli olması benimsenmiştir.

Stratejik Değerlendirme

Benimsenen bu yaklaşım, serbest bölgelerin yeniden ihracat odaklı üretim ve ticaret merkezleri olarak konumlandırılmasını amaçlamaktadır. Vergisel teşvikler, hedeflenen ekonomik davranışı destekleyecek şekilde daraltılmış; iç piyasa ile serbest bölgeler arasındaki vergisel denge güçlendirilmiştir.

2025 yılı itibarıyla yapılan bu düzenleme, istisnaların kapsamının genişletilmesi yerine, amacına uygun kullanımı esas alan bir vergi politikası tercihini yansıtmaktadır. Böylece serbest bölgeler, rekabet avantajını vergisel boşluklardan değil; ihracat performansı ve katma değer üretiminden alan bir yapıya yönlendirilmiştir.

10. YATIRIM TEŞVİKLERİNDE SINIR: SÜRE VE ORAN ESASLI YENİ YAKLAŞIM

Yatırım teşvik sistemi, uzun yıllar boyunca üretimi artırmak, istihdam yaratmak ve kalkınmayı desteklemek amacıyla kullanılan temel politika araçlarından biri olmuştur. Özellikle indirimli kurumlar vergisi ve yatırıma katkı mekanizmaları, yatırım kararlarının alınmasında önemli bir teşvik unsuru olarak işlev görmüştür.

Ancak uygulamada, yatırımın tamamlanıp işletmeye geçmesinden sonra da teşvik unsurlarının uzun süre devam etmesi; bazı mükellefler açısından indirimli kurumlar vergisinin fiilen sürekli bir vergi avantajı hâline gelmesine yol açmıştır. Bu durum, teşvikin yatırımın gerçekleşmesini destekleyen geçici bir araç olmaktan çıkarak, yatırım sonrasında da vergi yükünü uzun süre azaltan bir yapıya dönüşmesi riskini beraberinde getirmiştir.

2025 Yılı Düzenlemesi: Süre ve Etki Sınırı

2025 yılı itibarıyla yatırım teşvik belgesi kapsamında uygulanan indirimli kurumlar vergisi rejimine süre ve oran esaslı sınırlar getirilmiştir. Bu çerçevede;

- İndirimli kurumlar vergisinden yararlanma süresi, yatırımın işletmeye alındığı tarihten itibaren **10 hesap dönemi** ile sınırlandırılmıştır.
- Yatırıma katkı tutarının, yatırım dışındaki faaliyetlerden elde edilen kazançlara uygulanabilecek oranı **%60** olarak belirlenmiştir.

Bu düzenlemelerle, teşvik unsurlarının yatırımın hayata geçirilmesini destekleyen bir araç olarak kullanılması sağlanmış; yatırım tamamlandıktan sonra teşvik etkisinin sınırsız biçimde devam etmesinin önüne geçilmiştir.

Stratejik Değerlendirme

Benimsenen bu yaklaşım, yatırım teşviklerinin kaldırılmasını değil; amacına uygun ve ölçülü kullanımını hedeflemektedir. Teşvik, yatırımın doğması ve ilk dönemlerde desteklenmesi için öngörülmüş; yatırım sonrasında kalıcı bir vergi avantajı yaratması amaçlanmamıştır.

2025 yılı itibarıyla getirilen süre ve oran sınırları sayesinde, teşvik sistemi daha öngörülebilir, dengeli ve adil bir yapıya kavuşturulmuştur. Kanun koyucu, yatırım ortamını desteklemeye devam ederken; teşviklerin vergi sistemi üzerinde kalıcı bir yük oluşturmasının önüne geçmeyi tercih etmiştir.

11. KUR KORUMALI MEVDUAT (KKM): GEÇİCİ TEDBİRDEN OLAĞAN MALİ YAPIYA DÖNÜŞ

Kur Korumalı Mevduat (KKM) sistemi, yüksek kur oynaklığının ve finansal belirsizliğin yaşandığı bir dönemde, döviz talebini sınırlamak ve finansal istikrarı desteklemek amacıyla hayata geçirilmiş geçici bir politika aracı olmuştur. Bu kapsamda, özellikle tüzel kişiler bakımından sağlanan vergisel istisnalar, sistemin etkinliğini artıran unsurlar arasında yer almıştır.

Ancak ekonomik normalleşme sürecine girilmesiyle birlikte, finansal gelirlerin vergiden istisna tutulmasının mali etkileri daha görünür hâle gelmiştir. KKM kapsamında sağlanan istisnalar, zamanla bir **vergî harcaması** niteliği kazanmış; gelir dağılımı, mali disiplin ve vergi adaleti bakımından değerlendirilmesi gereken bir alan hâline gelmiştir.

2024–2025 Dönemi Düzenlemeleri: Çıkış Stratejisi

Bu çerçevede, Kur Korumalı Mevduat sistemine ilişkin vergisel ayrıcalıklar kademeli olarak sonlandırılmıştır. Kurumlar vergisi açısından;

- **30/06/2024** tarihi itibarıyla, yeni açılan veya yenilenen KKM hesaplarında vergi istisnası uygulamasına son verilmiştir.
- **15/02/2025** tarihi itibarıyla ise, tüzel kişilerin KKM hesap açma ve mevcut hesaplarını yenileme imkânı tamamen kaldırılmıştır.

Bu adımlar, KKM'nin kalıcı bir finansal araç olarak değil; belirli bir dönemin koşullarına özgü geçici bir tedbir olarak kurgulandığını açık biçimde ortaya koymuştur.

Stratejik Değerlendirme

Kur Korumalı Mevduat sistemine ilişkin bu düzenlemeler, kriz dönemlerinde başvuru alan geçici politika araçlarından, olağan mali ve vergisel düzene dönüş iradesini yansıtmaktadır. Finansal istikrarın sağlanmasıyla birlikte, vergi sisteminin genel ilkelerine geri dönülmesi tercih edilmiş; istisnaların kalıcı hâle gelmesinin önüne geçilmiştir.

Bu yaklaşım, kamu maliyesinde geçicilik ilkesinin ve bütçe disiplininin korunmasına yönelik bilinçli bir tercihi ifade etmektedir. Devlet, olağanüstü dönemlerde kullanılan araçları olağan dönemlere taşımamış; mali normalleşmeyi vergisel çerçeveye uyumlu şekilde tamamlamayı hedeflemiştir.

BÖLÜM III: SAHA DENETİMİ VE 6183 SAYILI KANUN (UYGULAMA)

“Masa başından sahaya, beyandan tespite.”

2025 yılı, Gelir İdaresi Başkanlığı açısından yalnızca mevzuat değişikliklerinin değil, uygulama felsefesinin de değiştiği bir yıl olmuştur. Uzun süre ağırlıklı olarak beyana dayalı ilerleyen denetim anlayışı; sahaya inen, yerinde gözlem yapan ve fiili durumu esas alan bir yapıya evrilmiştir.

Bu dönemde vergi denetimi, artık sadece raporların ve beyannamelerin arasında yürüyen bir süreç olmaktan çıkmış; işletmenin kasasında, masasında, deposunda ve banka hareketlerinde karşılığını bulan canlı bir kamu faaliyetine dönüşmüştür. İdare, “sonradan tespit eden” değil, zamanında gören bir refleks geliştirmiştir.

12. HASILAT TESPİTİ VE İZAHA DAVET: SAHADA UYGULANAN VERGİ AKLI

Özellikle hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde, fiilî iş hacmi ile beyan edilen hasılat arasında zaman içinde belirgin farkların olduğu gözlemlenmiştir. Satışların önemli bir kısmının kartlı işlemler üzerinden kayda alınmasına karşılık, nakit hasılatın sistem dışında bırakılması; beyan edilen matrahın gerçeği yansıtmamasına yol açmıştır. Bu durum, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getiren mükellefler aleyhine ciddi bir adaletsizlik doğurmuştur.

2025 Yılı Uygulaması: Gözleme Dayalı Tespit

Vergi Usul Kanunu çerçevesinde mevcut yetkilerin daha etkin kullanılmasıyla birlikte, hasılat tespiti uygulaması 2025 yılında sahada daha sistematik hâle getirilmiştir. Gelir Uzmanları, mevzuatın öngördüğü usul ve süreler dâhilinde işletmelere giderek, belirli zaman aralıklarında fiilî satışları gözlemlemekte; kasadan geçen gerçek hasılatı tutanak altına almaktadır.

Bu tespitler, dönem sonunda beyan edilen hasılatlarla karşılaştırılmakta; aradaki farkın, izaha davet müessesesinin uygulanmasını gerektirecek nitelikte olması hâlinde mükellefler izaha davet sürecine dâhil edilmektedir. Böylece idare, varsayımlara değil; doğrudan sahada elde edilen somut verilere dayalı bir değerlendirme yapmaktadır.

İzaha Davetin Rolü

İzaha davet, bu modelin tamamlayıcı unsurudur. Amaç, mükellefi doğrudan cezalandırmak değil; beyan ile fiilî durum arasındaki uyumsuzluğu açıklama ve düzeltme imkânı tanımaktır. Bu yaklaşım, vergi idaresinin ceza odaklı değil; uyum ve doğruluk odaklı bir denetim anlayışını benimsediğini göstermektedir.

Hasılat tespiti ve izaha davet birlikte değerlendirildiğinde, 2025 yılı itibarıyla vergi denetiminin sahada, ölçülü ve hukuki güvencelerle yürütülen bir yapıya kavuştuğu görülmektedir. Devlet, bu yöntemle kayıt dışılığı bastırmayı değil; doğru beyanı kalıcı hâle getirmeyi hedeflemiştir.

13. 6183 SAYILI KANUN VE İHTİYATİ HACİZ: TAHSİLAT GÜVENLİĞİ VE KORUYUCU TEDBİR

Vergi inceleme süreci, yapısı gereği çok aşamalı ve zamana yayılan bir işleyişe sahiptir. İncelemenin tamamlanması, raporun düzenlenmesi, tarhiyatın yapılması, ihbarnamenin tebliği ve çoğu durumda yargı sürecinin sonuçlanması belirli bir zaman gerektirmektedir. Bu süreçte, özellikle kötü niyetli mükellefler bakımından kamu alacağının tahsil edilememesi riski ortaya çıkabilmektedir.

Mal varlıklarının elden çıkarılması, banka hesaplarının boşaltılması veya işletmenin fiilen faaliyetine son vermesi gibi durumlar, henüz kesinleşmemiş olsa dahi kamu alacağını fiilen tahsil edilemez hâle getirebilmektedir. Bu risk, yalnızca bütçe dengeleri açısından değil; yükümlülüklerini zamanında ve eksiksiz yerine getiren mükellefler nezdinde de vergide adalet duygusunu zedeleyen sonuçlar doğurabilmektedir.

2025 Yılı Uygulaması: Koruyucu Yetkinin Etkinleştirilmesi

2025 yılı itibarıyla, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 13. maddesinde düzenlenen ihtiyati haciz müessesesi, kanunun öngördüğü şartlar çerçevesinde daha etkin biçimde uygulanmaya başlanmıştır. İdare, kamu alacağının tahsilinin açıkça tehlikeye girdiği durumlarda, inceleme sürecinin tamamlanmasını beklemeden koruyucu tedbir alma refleksini güçlendirmiştir.

Bu kapsamda; sahte belge düzenleme veya kullanma şüphesi, yüksek tutarlı matrah farkı tespitleri, ani işletme kapatma girişimleri ya da mal kaçırmaya yönelik somut emareler, ihtiyati haciz kararının tesisinde hukuki değerlendirmeye konu edilmiştir. Buradaki amaç, kesinleşmemiş bir alacağı tahsil etmek değil; ileride doğması muhtemel kamu alacağını güvence altına almaktır.

Stratejik Değerlendirme

İhtiyati haczin etkin kullanımı, kamu alacağının sonradan tahsil edilmeye çalışılmasından ziyade, tahsilat riskinin baştan bertaraf edilmesini hedefleyen bir yaklaşımdır. Bu müessese, cezalandırıcı bir araç değil; koruyucu ve geçici bir tedbir niteliği taşımaktadır.

Uygulama, hukuki sınırlar içinde ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yürütülmekte; mükellefin yargı yoluna başvurma hakkı ve hukuki güvenceleri korunmaktadır. Bu yönüyle ihtiyati haciz, sertlikten ziyade kamu alacağının ciddiyetle takip edildiğini gösteren bir tahsilat güvenliği mekanizması olarak öne çıkmaktadır.

14. YMM TASDİK RAPORU ZORUNLULUĞU: ÖNLEYİCİ DENETİMDE SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Vergi sisteminde indirim ve istisnalar, ekonomik faaliyetleri teşvik etmek amacıyla tanınmış meşru araçlardır. Ancak bu mekanizmaların, yeterli ön kontrol mekanizmalarıyla desteklenmemesi; özellikle yatırım indirimi, Ar-Ge harcamaları ve çeşitli istisna uygulamalarında vergi matrahı üzerinde riskli sonuçlar doğurabilmektedir.

Beyan esasına dayalı sistemde, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın her bir beyannamenin tüm unsurlarını ayrıntılı biçimde denetleyecek sınırsız bir insan kaynağına sahip olmaması, bazı alanlarda kontrol boşluklarının oluşmasına yol açmıştır. Bu durum, sistemin özünü zayıflatmaktan ziyade, önleyici denetim ihtiyacını daha görünür hâle getirmiştir.

2025 Yılı Uygulaması: Tasdik Yoluyla Ön Kontrol

2025 yılı itibarıyla, Gelir ve Kurumlar Vergisi beyannamelerinde yer alan belirli indirim ve istisnalardan yararlanılması, Yeminli Mali Müşavir (YMM) tasdik raporu düzenlenmesi şartına bağlanmıştır. Bu düzenleme ile idare, denetim fonksiyonunu tek başına yürütmek yerine; mesleki yeterliliği ve hukuki sorumluluğu bulunan bir aktörle paylaşmayı tercih etmiştir.

Bu modelde YMM, yalnızca şekli bir tasdik makamı olarak değil; beyan edilen bilgilerin doğruluğundan hukuki ve mali sorumluluk taşıyan bir ön denetim unsuru olarak konumlandırılmıştır. Tasdik raporu, beyanname verilmeden önce yapılan bir değerlendirme süreciyle, hatalı veya mevzuat sınırlarını zorlayan uygulamaların daha erken aşamada tespit edilmesini amaçlamaktadır.

Stratejik Değerlendirme

YMM tasdik raporu zorunluluğu, denetimi sonradan yapılan bir müdahale olmaktan çıkararak, beyan öncesi başlayan bir kontrol mekanizmasına dönüştürmüştür. Mükellef, beyanname aşamasında yalnızca idareyle değil; aynı zamanda mesleki sorumluluk taşıyan bağımsız bir denetim süreciyle de karşı karşıya kalmaktadır.

Bu yaklaşım, hem Gelir İdaresi'nin denetim kapasitesini etkin kullanmasını sağlamış hem de vergi sisteminde önleyici denetim kültürünü güçlendirmiştir. Denetim yükünün paylaşılması, yetkinin devri değil; kamu otoritesi ile meslek mensupları arasında kurulan bilinçli bir sorumluluk dengesi olarak ortaya çıkmıştır.

15. VERGİ ASLININ UZLAŞMA KAPSAMI DIŞINA ÇIKARILMASI: KAMU ALACAĞINDA İLKE NETLİĞİ

Uzlaşma müessesesi, vergi sisteminde uzun yıllar boyunca idare ile mükellef arasında uyuşmazlıkların yargıya intikal etmeden çözümlenmesini amaçlayan bir araç olarak uygulanmıştır. Ancak zaman içinde bu mekanizmanın kapsamı genişlemiş; uygulamada vergi aslı da uzlaşma konusu hâline gelmiştir.

Bu durum, vergilendirme sisteminin temel ilkeleri bakımından tartışmalı bir tablo ortaya çıkarmıştır. Vergi aslı, kanunla doğan bir kamu alacağıdır ve hukuki niteliği itibarıyla müzakereye açık bir unsur değildir. Vergi aslının uzlaşma yoluyla azaltılabilmesi, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getiren mükellefler aleyhine sistemselsel bir eşitsizlik algısı oluşturmuştur.

2024 Düzenlemesi – 2025 Uygulaması: Uzlaşmanın Yeniden Tanımı

2024 yılında yapılan düzenleme ile vergi aslı uzlaşma kapsamı dışına çıkarılmış; 2025 yılı itibarıyla bu yaklaşım, idari uygulamalarda yerleşik hâle gelmiştir. Buna göre uzlaşma müessesesi, vergi ziyayı cezası ve fer'î alacaklar bakımından uygulanabilirliğini korurken; verginin kendisi bakımından indirim veya pazarlık konusu olmaktan çıkarılmıştır.

Bu değişiklikle birlikte, idare ile mükellef arasındaki uzlaşma süreci, kamu alacağının varlığı üzerinde değil; yaptırımın ağırlığı ve cezai sonuçlar üzerinde şekillenmektedir. Verginin kendisi bakımından ise kanunla belirlenen yükümlülüğün aynen korunması esas alınmıştır.

Stratejik Değerlendirme

Vergi aslının uzlaşma kapsamı dışına çıkarılması, uzlaşma müessesesinin kaldırılması ya da etkisizleştirilmesi anlamına gelmemektedir. Aksine, uzlaşmanın hukuki çerçevesi netleştirilmiş; kamu alacağı ile cezai yaptırım arasındaki sınır belirgin hâle getirilmiştir.

Bu yaklaşım, vergide adalet ve eşitlik ilkelerini güçlendirmektedir. Vergisini zamanında ve doğru şekilde ödeyen mükelleflerle, beyan eksikliği veya hatalı uygulama nedeniyle tarhiyata muhatap olanlar arasında yapısal bir fark oluşturulmasının önüne geçilmiştir. Kamu alacağı, pazarlık konusu olmayan bir yükümlülük olarak yeniden tanımlanmıştır.

16. VERGİ BORÇLULARININ KAMUYA İLANI: TAHSİLATTA İTİBAR TEMELLİ MEKANİZMA

Yüksek tutarlı ve kesinleşmiş vergi borçlarına rağmen ekonomik faaliyetlerini sürdüren mükellefler, yalnızca mali bir risk alanı değil; aynı zamanda vergisel yükümlülüklerini zamanında ve eksiksiz yerine getiren kesimler bakımından adalet duygusunu zedeleyen bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Özellikle borcun kesinleşmiş olmasına rağmen ödenmemesi, vergi sisteminin eşitlik ve dürüstlük ilkeleri açısından sorgulanan bir durum hâline gelmiştir.

Bu tür borçların uzun süre tahsil edilememesi, kamu alacağının cebri icra yöntemleri dışında farklı araçlarla da desteklenmesini gerekli kılmıştır.

2025 Yılı Uygulaması: Kanuni İlanın Etkinleştirilmesi

Gelir İdaresi Başkanlığı, 2025 yılı itibarıyla belirli bir tutarın üzerinde ve kesinleşmiş vergi borcu bulunan mükelleflerin kamuya ilan edilmesi uygulamasını, mevcut mevzuat çerçevesinde daha görünür ve sistematik biçimde sürdürmüştür. Vergi dairelerinde ilan panoları ile idarenin resmî internet mecraları üzerinden yapılan bu duyurular, vergi mahremiyetini ihlal eden bir ifşa değil; kanuna dayalı bir kamusal bilgilendirme niteliği taşımaktadır.

Uygulama, yalnızca borcun kesinleşmiş olması ve mevzuatta öngörülen parasal eşiklerin aşılması hâlinde devreye girmekte; keyfi veya genişletici bir yorumla kullanılmamaktadır. Bu yönüyle ilan, istisnai ve ölçülü bir tahsilat aracı olarak konumlandırılmıştır.

Stratejik Değerlendirme

Vergi borçlularının kamuya ilan edilmesi, doğrudan mali bir yaptırım değildir. Bu mekanizma, borcun hukuken varlığını teyit eden ve itibar üzerinden etki üreten bir tahsilat yöntemidir. Bankalar, tedarikçiler ve iş ortakları nezdinde oluşan algı, borçlu mükellef üzerinde ciddi bir ödeme motivasyonu yaratmaktadır.

Uygulamanın en dikkat çekici sonucu, çok sayıda mükellefin isminin ilan edilmemesi ya da ilan listesinden çıkarılması amacıyla taksitlendirme ve ödeme talepleriyle idareye başvurması olmuştur. Böylece kamu alacağı, cebri icra sürecine başvurulmadan, rıza ve ödeme iradesi üzerinden güvence altına alınabilmiştir.

2025 yılı itibarıyla bu yaklaşım, tahsilat politikasında yalnızca hukuki zorlamaya değil; toplumsal sorumluluk ve itibara dayalı bir denge unsuruna da yer verildiğini göstermektedir. Devlet, bu uygulamayla borcu gizlememiş; ancak borcun kamu düzeniyle ilişkisini görünür kılmıştır.

BÖLÜM IV: MUHASEBE STANDARTLARI VE MESLEKİ DİYALOG (KAOS YÖNETİMİ)

“Ekonomik gerçeklik ile mevzuatın uyum arayışı.”

2025 yılı, yalnızca vergi toplama tekniklerinin değil; muhasebe sisteminin dayandığı varsayımların da yeniden sorgulandığı bir yıl olmuştur. Yüksek enflasyon ortamı, Türk Lirası cinsinden tutulan mali tabloların anlamını aşındırmış; kâğıt üzerinde oluşan kâr ile işletmenin gerçek ekonomik durumu arasındaki mesafe giderek açılmıştır.

Bu dönemde devlet, “fiktif kâr üzerinden vergi alınmamalıdır” ilkesini açıkça benimsemiş; ancak sahadaki uygulama sonuçları, bu ilkenin her işletme için aynı sonucu üretmediğini göstermiştir.

17. ENFLASYON DÜZELTMESİ YÖNETİMİ: UYGULAMADA GEÇİCİ DURAKLAMA

Yüksek enflasyon dönemlerinde, tarihi maliyet esasına göre hazırlanan mali tablolar işletmelerin gerçek finansal durumunu ve performansını sağlıklı biçimde yansıtmaz. Nominal olarak kârlı görünen işlemler, enflasyon etkisi dikkate alındığında reel anlamda anlamını yitirebilir. Enflasyon düzeltmesi, bu yanıltıcı görünümü ortadan kaldırmak ve mali tabloları gerçeğe yaklaştırmak amacıyla vergi sisteminin önemli bir unsuru olarak öngörülmüştür.

Ancak 2024 ve 2025 yıllarında uygulanan enflasyon düzeltmesi, özellikle öz kaynak ağırlıklı çalışan, borçla büyümeyen ve yatırımlarını sürdüren işletmeler bakımından beklenmeyen sonuçlar doğurmuştur. Bazı sektörlerde, enflasyon düzeltmesi yoluyla ortaya çıkan farklar, vergi yükünü azaltmak yerine vergisel yükü artırıcı bir etki yaratmıştır. Bu durum, teorik olarak doğru bir mekanizmanın uygulamada yeniden değerlendirilmesi ihtiyacını gündeme getirmiştir.

2025 Yılı Kararı: Uygulamanın Ertelenmesi

Meslek örgütleri ve iş dünyasından gelen geri bildirimler doğrultusunda, 7571 sayılı Kanun ile enflasyon düzeltmesi uygulamasına ilişkin önemli bir tercih yapılmıştır. Buna göre, bankalar ve finans kuruluşları hariç tutulmak üzere, enflasyon düzeltmesi uygulaması 2025, 2026 ve 2027 hesap dönemleri için ertelenmiştir.

Bu karar, enflasyon düzeltmesi sisteminden vazgeçildiği anlamına gelmemektedir. Aksine, uygulamanın farklı sektörler üzerindeki etkilerinin daha sağlıklı analiz edilebilmesi ve vergi yükü üzerindeki sonuçlarının yeniden değerlendirilmesi amacıyla geçici bir duraklama öngörülmüştür.

Stratejik Değerlendirme

Enflasyon düzeltmesine ilişkin bu yaklaşım, vergi yönetiminde teknik ısrar yerine, sahadan gelen veriyi ve uygulama sonuçlarını dikkate alan bir anlayışı yansıtmaktadır. Vergi politikası, yalnızca teorik doğrulara değil; ekonomik gerçekliğe ve mükellef davranışlarına da uyum sağlamak zorundadır.

2025 yılı itibarıyla alınan bu karar, mali yönetimde esneklik ve ölçülülük ilkesinin benimsendiğini göstermektedir. Devlet, enflasyonla mücadele sürecinde gerekli araçları muhafaza etmiş; ancak bu araçların uygulama zamanlamasını ve kapsamını, vergi adaleti ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından yeniden dengelemeyi tercih etmiştir.

18. GEÇİCİ VERGİ DÖNEMLERİ: NAKİT AKIŞININ YÖNETİMİ

Enflasyonist dönemlerde paranın zaman değeri hızla değişmekte; tahsilatın ileri tarihlere ötelenmesi, kamu gelirleri açısından reel kayıplara yol açabilmektedir. Devletin, yıl içinde

oluşan kazançlar üzerinden tahsil edeceği vergiyi yıl sonuna bırakması, bütçe yönetimi ve nakit planlaması bakımından risk üreten bir yapı oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, daha önce üç döneme indirilen geçici vergi uygulaması yeniden dört dönem hâline getirilmiştir. Böylece mükellefler, kazançlarını üçer aylık dönemler itibarıyla beyan etmek ve ödemekle yükümlü kılınmıştır. Uygulama, verginin doğduğu döneme daha yakın bir zaman diliminde tahsil edilmesini amaçlamaktadır.

Stratejik Değerlendirme

Geçici vergi dönemlerinin yeniden dört periyoda çıkarılması, bir vergi artışı ya da mükellef aleyhine yeni bir yük ihdası niteliği taşımamaktadır. Düzenlemenin temel amacı, tahsilat zamanlamasının ekonomik gerçeklikle uyumlu hâle getirilmesi ve kamu nakit akışının daha dengeli yönetilmesidir.

Bu yaklaşım, enflasyonist koşullarda bütçe gelirlerinin reel değerini korumaya yönelik bir mali yönetim tercihidir. Kazanç hangi dönemde doğuyorsa, kamu payının da o döneme daha yakın bir zamanda sisteme dâhil edilmesi hedeflenmiştir. Böylece vergi, yalnızca yıl sonu bilanço kalemi olmaktan çıkarılarak, ekonomik faaliyet döngüsüyle uyumlu bir tahsilat aracına dönüştürülmüştür.

19. BASİT USULDEN GERÇEK USULE GEÇİŞ: KÜÇÜK ESNAF REJİMİNİN SINIRLARI

Basit usulde vergilendirme, küçük ölçekli esnafın mali yükümlülüklerini hafifletmek ve ticari faaliyetlerini sürdürülebilir kılmak amacıyla oluşturulmuş istisnai bir vergileme rejimidir. Bu sistem, belirli ciro, faaliyet ve ölçek kriterlerini taşıyan mükellefler için öngörülmüş; büyük ölçekli ticari faaliyetlerin kapsamı dışında bırakılmıştır.

Ancak 2025 yılı denetimleri, bazı mükelleflerin basit usul rejiminin sağladığı kolaylıklardan, bu rejimin amacını aşacak şekilde yararlandığını ortaya koymuştur. Özellikle büyükşehirlerde, fiilen yüksek ciroya ulaşmış ve gerçek usul şartlarını taşıyan işletmelerin hâlen basit usul kapsamında faaliyet göstermesi, vergisel eşitlik ve rekabet dengesi açısından sorunlu bir tablo yaratmıştır.

2025 Yılı Uygulaması: Gerçek Usule Geçişin Etkinleştirilmesi

Vergi tabanını genişletme ve vergide eşitliği sağlama politikası doğrultusunda, basit usulden yararlanma şartlarını fiilen kaybettiği tespit edilen mükellefler gerçek usule geçirilmiştir. Bu süreç, mevzuatta öngörülen hadlerin aşılması ve faaliyetlerin niteliğinin değişmesi gibi objektif kriterler üzerinden yürütülmüştür.

Ayrıca belirli sektörlerde, basit usulden yararlanma koşulları daha dar yorumlanmış; bu rejimin, küçük ölçekli esnafı koruma amacının dışına çıkmaması hedeflenmiştir.

Stratejik Değerlendirme

Basit usulden gerçek usule geçiş uygulamasının amacı, küçük esnafı cezalandırmak değildir. Aksine, aynı işi yapan, benzer ciroya ulaşan ve fiilen aynı ekonomik güce sahip mükellefler arasında vergisel eşitliği sağlamak ve haksız rekabeti önlemektir.

Basit usul, bir ayrıcalık değil; belirli şartları taşıyan mükellefler için tanınmış geçici ve sınırlı bir kolaylıktır. 2025 yılı itibarıyla bu ilke, sahada daha tutarlı ve ölçülü biçimde uygulanmaya başlanmış; küçük esnafı koruma amacı ile vergi adaleti arasındaki denge yeniden tesis edilmiştir.

BÖLÜM V: BİREYSEL VERGİLEME VE TOPLUMSAL REFLEKSLER (VİCDAN)

“Az kazanandan az, çok kazanandan çok.”

2025 yılı, bireysel vergileme bakımından devletin bakış açısını yeniden tanımladığı bir eşik olmuştur. Vergi politikası, bu yıl itibarıyla yalnızca beyan edilen gelir rakamlarına değil; servet birikimine, harcama gücüne ve yaşam tarzına da odaklanan daha bütüncül bir anlayışa evrilmiştir.

Dolaylı vergiler üzerinden geniş kitleleri zorlayan klasik yaklaşım yerine; gayrimenkul rantı, lüks tüketim, yüksek gelirli profesyonel kazançlar ve belirli imtiyazlı faaliyet alanları hedeflenmiştir. Bu tercih hem mali kapasite hem de toplumsal adalet açısından bilinçli bir yön değişikliğini ifade etmektedir.

20. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADINDA YENİ DÖNEM: KİRA GELİRLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİNDE İLKE NETLİĞİ

Gayrimenkul gelirleri, uzun yıllar boyunca hem servet birikiminin hem de bireysel vergi planlamasının görece avantajlı alanlarından biri olarak öne çıkmıştır. Kira geliri elde eden mükellefler; götürü gider uygulaması, kredi faizi indirimleri ve çeşitli istisnalar yoluyla, fiilen elde ettikleri kazançla kıyasla daha düşük matrahlar üzerinden vergilendirilebilmiştir.

Ancak konut fiyatlarının ve kira bedellerinin hızla arttığı bir dönemde, bu yapı gelir vergisinde adalet duygusunu zedeleyen sonuçlar doğurmuştur. Düzenli ve öngörülebilir bir gelir niteliği taşıyan kira kazançlarının, bireysel servet artışını destekleyen indirim mekanizmalarıyla uzun süre düşük vergilendirilmesi, vergi yükünün diğer gelir unsurları üzerinde yoğunlaşmasına yol açmıştır.

2025 Yılı Düzenlemeleri: Gerçek Kazanca Yaklaşım

2025 yılı itibarıyla, gayrimenkul sermaye iratlarında gerçek gider yönteminin kapsamı daraltılmış; özellikle konut kredilerine ilişkin faizlerin gider olarak indirilmesi uygulamasına son verilmiştir. Bu tercih, kira gelirlerinin niteliği dikkate alındığında, gelir vergisi sisteminde daha dengeli bir yapı kurulmasını amaçlamaktadır.

Kira geliri, düzenli ve görece düşük riskli bir kazanç türüdür. Bu gelir üzerinden, mükellefin aynı zamanda kişisel servet birikimini destekleyen finansman giderleri yoluyla vergi avantajı sağlanmasının, vergide eşitlik ve kamu yararı ilkeleriyle uyumlu olmadığı değerlendirilmiştir.

Dijital Entegrasyon ve Fiilî Kullanımın Tespiti

Tapu, nüfus ve adres kayıt sistemleri arasındaki veri entegrasyonunun güçlendirilmesiyle birlikte, taşınmazların fiilî kullanım durumu dijital olarak izlenebilir hâle gelmiştir. Bu sayede, geçmişte beyana dayalı olarak ileri sürülen ve denetimi güç olan “akraba oturuyor”, “boş daire” gibi istisnai açıklamalar, önemli ölçüde sınırlandırılmıştır.

Fiilî kullanım ile beyan edilen durum arasındaki uyumsuzluklar, artık sistemsiz olarak tespit edilebilmekte; kira gelirlerinin vergilendirilmesinde varsayıma değil, somut veriye dayalı bir yaklaşım benimsenmektedir.

Stratejik Değerlendirme

Gayrimenkul sermaye iratlarına ilişkin bu yaklaşım, kira gelirlerini cezalandırmayı değil; gerçek kazançla daha yakın bir vergilendirme rejimi oluşturmayı hedeflemektedir. 2025 yılı itibarıyla benimsenen bu politika, servet unsurlarından elde edilen gelirlerin, diğer gelir türleriyle daha dengeli biçimde vergilendirilmesini esas almaktadır.

Bu yönüyle düzenlemeler, “rantın vergilendirilmesi” söyleminin ötesinde, gelir vergisi sisteminde ilke netliği ve adalet arayışının bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.

21. OTOMOTİVDE ÖTV VE HARÇ DÜZENLEMELERİ: TÜKETİM VERGİLERİNDE DENGE ARAYIŞI

2025 yılı itibarıyla, vergi adaleti ilkesi doğrultusunda elektrikli araçlara uygulanan düşük ÖTV oranları **yukarı yönlü olarak revize edilmiştir**. Özellikle en alt dilimdeki oranların artırılmasıyla, yüksek bedelli ve lüks segmentte yer alan araçların kamu finansmanına sağladığı katkının artırılması hedeflenmiştir.

Bunun yanında, motorlu taşıtların ilk tescili ve mülkiyet devri aşamalarında **maktu nitelikte yeni harç uygulamaları** devreye alınmıştır. Bu düzenlemeler, araç sahipliğinin yalnızca kullanım değil; edinim ve el değiştirme aşamalarında da kamu maliyesine katkı sunmasını amaçlamaktadır.

2025 Yılı Düzenlemeleri: Vergisel Dengenin Yeniden Kurulması

Vergi adaleti ilkesi doğrultusunda, elektrikli araçlarda uygulanan düşük ÖTV oranları yukarı yönlü revize edilmiştir. En alt dilimdeki oranların artırılmasıyla, lüks segmentteki araç sahipliğinin kamu finansmanına katkısı yükseltilmiştir.

Ayrıca araçların ilk tescilinde ve devirlerinde maktu nitelikte yeni harç uygulamaları devreye alınmıştır.

Stratejik Değerlendirme

Otomotiv sektörüne yönelik bu vergisel yaklaşım, elektrikli araç kullanımını cezalandırmayı değil; tüketim gücü ile vergi yükü arasındaki dengeyi yeniden kurmayı hedeflemektedir. Çevresel teşvikler korunurken, yüksek gelir grubuna hitap eden tüketim tercihlerinin vergisel açıdan ayrıcalıklı bir alan olarak kalmaması esas alınmıştır.

2025 yılı itibarıyla benimsenen bu politika, özel tüketim vergilerinin yalnızca caydırıcı değil; aynı zamanda dengelendirici bir mali araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Vergi sistemi, çevre politikalarıyla uyumlu kalırken, gelir dağılımı ve kamu finansmanı açısından ortaya çıkan yeni gerçekliklere de uyum sağlamıştır.

22. SAVUNMA SANAYİİ DESTEKLEME FONU VE KREDİ KARTI TARTIŞMASI: VERGİ MEŞRUIYETİNİN SINANDIĞI AN

Artan jeopolitik riskler ve savunma harcamalarındaki yükseliş, **Savunma Sanayii Destekleme Fonu** için ilave ve sürdürülebilir kaynak arayışını gündeme getirmiştir. Bu çerçevede, kredi kartı limiti üzerinden sabit tutarlı bir katılma payı alınmasına yönelik öneri, kamuoyunda geniş bir tartışma alanı oluşturmuştur.

Önerinin temel gerekçesi, savunma sanayiinin finansmanında hızlı ve yaygın bir kaynak yaratılması ihtiyacıdır. Ancak kullanılan aracın niteliği, vergilendirme ilkeleri bakımından yoğun bir değerlendirmeyi beraberinde getirmiştir.

Toplumsal Refleks ve İlke Tartışması

Henüz harcanmamış bir borçlanma kapasitesi üzerinden mali yükümlülük doğurulması, özellikle ödeme gücü ilkesine aykırılık iddiasıyla eleştirilmiştir. Kredi kartı limiti, fiilî bir gelir ya da gerçekleşmiş bir harcama değil; potansiyel bir kullanım imkânıdır. Bu nedenle, gerçekleşmemiş bir ekonomik işlem üzerinden mali katkı talep edilmesi, vergilendirmenin maddi dayanağı konusunda soru işaretleri yaratmıştır.

Kamuoyunda oluşan bu hassasiyet, kısa sürede güçlü bir toplumsal geri bildirim hâline gelmiş; düzenleme, uygulanmadan önce geri çekilmiştir. Süreç, vergi politikasının yalnızca teknik

gerekçelerle değil; toplumsal algı ve meşruiyet boyutuyla birlikte ele alınması gerektiğini açık biçimde göstermiştir.

Stratejik Değerlendirme

Söz konusu geri çekiliş, mali yönetimde bir zafiyet olarak değil; vergide meşruiyet ve toplumsal rıza ilkelerinin gözetildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Vergi, yalnızca kamu ihtiyacına dayanmaz; aynı zamanda adil, ölçülü ve kabul edilebilir olması gerekir.

2025 yılı itibarıyla yaşanan bu süreç, vergi politikasında geri bildirim ve toplumsal mutabakatın önemini ortaya koyan öğretici bir örnek sunmuştur. Devlet, savunma gibi yüksek öncelikli bir alanda dahi, vergilendirme araçlarını belirlerken ödeme gücü, ölçülülük ve kabul edilebilirlik kriterlerini dikkate alma iradesini göstermiştir.

Bu yönüyle söz konusu tartışma, vergi demokrasisinin işlediğini; kamu politikalarının toplumla çatışmadan, diyalog ve geri bildirimle şekillenebileceğini gösteren önemli bir deneyim olarak kayda geçmiştir.

23. ÜCRET GELİRLERİNDE İSTİSNA SINIRI: YÜKSEK KAZANÇ İLE VERGİ ADALETİ ARASINDA DENGİ

Son yıllarda teknoloji, Ar-Ge ve yazılım sektörlerinde nitelikli istihdamı teşvik etmek amacıyla ücret gelirlerine yönelik kapsamlı gelir vergisi istisnaları uygulanmıştır. Bu istisnalar, özellikle bilgi yoğun sektörlerde çalışanların ülke içinde tutulması ve küresel rekabet gücünün artırılması hedefiyle hayata geçirilmiştir.

Ancak zamanla, bu düzenlemelerin fiilî sonucu yeniden değerlendirilmiştir. Çok yüksek tutarlı ücret gelirlerinin, herhangi bir üst sınır olmaksızın tamamen istisna kapsamında kalması; gelir vergisi sisteminde yüksek kazanç lehine asimetric bir yapı oluşturmuştur. Vergi yükünün, görece daha düşük ücret gelirleri üzerinde yoğunlaşması, vergide adalet ve ödeme gücü ilkeleri bakımından tartışmalı bir tablo ortaya çıkarmıştır.

2025 Yılı Düzenlemeleri: İstisnaya Sınır, Gelire Denge

2025 yılı itibarıyla, ücret gelirlerine tanınan gelir vergisi istisnalarına üst sınır getirilmiştir. Buna göre, istisna kapsamındaki ücretler brüt asgari ücretin 40 katı ile sınırlandırılmış; bu tutarı aşan kazançlar genel gelir vergisi rejimine tabi tutulmuştur.

Bu düzenleme ile amaçlanan, istisnaları tamamen ortadan kaldırmak değil; teşvik ile vergi adaleti arasındaki dengeyi yeniden kurmaktır. Nitelikli istihdam desteklenmeye devam edilirken, çok yüksek gelirlerin süresiz ve sınırsız biçimde vergi dışı kalmasının önüne geçilmiştir.

Stratejik Değerlendirme

Bu yaklaşım, yüksek kazancı cezalandıran bir politika değil; istisnaların amacına uygun ve ölçülü kullanılmasını sağlayan bir sistem düzeltmesidir. Vergi sistemi, emeği ve niteliği desteklerken, çok yüksek gelirleri tamamen vergi dışı bırakan bir yapıyı sürdürülebilir görmemiştir.

2025 yılı itibarıyla ücret gelirlerine ilişkin bu düzenleme, gelir vergisinin temel ilkeleri olan ödeme gücü, adalet ve ölçülülük çerçevesinde atılmış dengeli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

24. LÜKS TÜKETİME KONU FAALİYETLERDE YETKİ BELGESİ HARÇLARI: DÜZENLENMİŞ PİYASANIN BEDELİ

Kuyumculuk, motorlu taşıt ticareti ve emlak komisyonculuğu gibi belirli faaliyet alanlarında, işlem hacimleri ile beyan edilen kazançlar arasındaki uyumsuzluk uzun süredir vergi idaresinin dikkat alanında yer almaktadır. Bu sektörler, yüksek parasal hareketliliğe sahip olmaları ve çoğu zaman lüks tüketime konu işlemler içermeleri nedeniyle, kamu düzeni bakımından özel bir izleme ve düzenleme ihtiyacı doğurmaktadır.

Bu faaliyetlerin ortak özelliği, serbest ve kayıt dışı bir piyasa içinde değil; yetki belgesi, mesleki yeterlilik ve idari denetim şartlarına bağlı olarak yürütülmeleridir. Dolayısıyla bu alanlarda faaliyet göstermek, yalnızca ticari bir tercih değil; aynı zamanda düzenlenmiş bir piyasa içinde yer alma hakkıdır.

2025 Yılı Düzenlemeleri: Harç Yoluyla Sabit Katkı

2025 yılı itibarıyla, söz konusu faaliyetlerin icrası için gerekli olan yetki belgeleri yıllık maktu harca bağlanmıştır. Bu uygulama, kazanç üzerinden alınan bir vergi ya da cezai bir yaptırım niteliği taşımamaktadır. Amaç; yüksek kazanç potansiyeline sahip, kamu gözetimi altında yürütülen faaliyetlerin, bu düzenleme ve denetim yapısına sabit ve öngörülebilir bir katkı sunmasını sağlamaktır.

Harcın maktu olarak belirlenmesi, kazanç tespitiyle doğrudan ilişki kurulmasını engellemekte; uygulamayı faaliyetin icra edilmesiyle bağlantılı idari bir yükümlülük hâline getirmektedir. Bu yönüyle düzenleme, vergilendirme değil; kamu düzeninin finansmanına katılım anlayışına dayanmaktadır.

Stratejik Değerlendirme

Bu yaklaşım, “çok kazanan daha fazla ödesin” mantığından ziyade, “düzenlenmiş ve imtiyazlı bir alanda faaliyet gösteren, sabit bir katkı da üstlenir” ilkesine dayanmaktadır. Yetki belgesiyle faaliyet yürütmenin sağladığı güven, itibar ve piyasa avantajının, kamu maliyesi açısından da karşılıksız bırakılmaması amaçlanmıştır.

2025 yılı itibarıyla getirilen bu düzenleme, lüks tüketime konu olabilen ve yüksek parasal hareket içeren sektörlerde, vergi dışı fakat mali nitelikli bir denge unsuru olarak değerlendirilmelidir.

25. GENÇ GİRİŞİMCİ KAZANÇ İSTİSNASI: TEŞVİK İLE SORUMLULUK ARASINDA DENGİ

Genç girişimci kazanç istisnası, ilk defa ticari faaliyete başlayan gençlerin iş kurma sürecindeki mali yüklerini hafifletmek amacıyla ihdas edilmiş önemli bir vergisel teşvik mekanizmasıdır. Bu istisna ile girişimciliğin özendirilmesi ve genç nüfusun ekonomik hayata daha güçlü biçimde katılımının sağlanması hedeflenmektedir.

Bununla birlikte uygulamada, söz konusu teşvikin bazı durumlarda amacının dışına çıktığı; fiilen faaliyetine devam eden işletmelerin, yalnızca hukuki görünüm üzerinden “gençleştirilmesi” suretiyle istisnadan yararlandığı yönünde tespitler yapılmıştır. Bu tür uygulamalar, teşvikin hedef kitlesi dışına taşmasına ve vergide adalet ilkesi bakımından eleştirilere neden olmuştur.

Gelir Vergisi Kanunu’nun mükerrer 20’nci maddesi kapsamında genç girişimciliği desteklemeye yönelik gelir vergisi istisnası, 2025 yılı itibarıyla yürürlükte kalmaya devam etmektedir. Buna karşılık, genç girişimcilere sağlanan **bir yıllık Bağ-Kur prim desteği**, 7566 sayılı Kanun ile **31.12.2025 tarihi itibarıyla sona erdirilmiştir**. Bu düzenleme ile gelir vergisi

yönünden sağlanan destek korunurken, sosyal güvenlik prim yükümlülüğü tamamen girişimcinin sorumluluğuna bırakılmıştır.

Bu tercihle birlikte genç girişimci kazanç istisnası, teşvik ile mali sorumluluk arasında daha dengeli bir yapıya kavuşturulmuştur. Vergisel destek sürdürülmüş; ancak sosyal güvenlik sistemi açısından prim esaslı yapının sürdürülebilirliği esas alınmıştır. Devlet, girişimciliği desteklerken uzun vadeli sosyal güvenlik finansmanından taviz vermeyi tercih etmiştir.

Stratejik Değerlendirme

Genç girişimci kazanç istisnasına ilişkin bu yaklaşım, teşvik politikalarının süresiz ve koşulsuz olmaması gerektiği yönündeki genel mali disiplin anlayışıyla uyumludur. Devlet, faaliyetin başlangıç aşamasında mali kolaylık sağlarken; devam eden süreçte girişimcinin, diğer mükelleflerle aynı sosyal güvenlik yükümlülüklerine tabi olmasını esas almıştır.

Bu çerçevede izlenen politika; genç girişimciliği desteklemeyi sürdürürken, istisnanın kötüye kullanımını sınırlandıran ve sosyal güvenlik sisteminin uzun vadeli mali dengesini gözeten ölçülü bir model ortaya koymaktadır. Vergisel teşvik korunmuş; ancak bu teşvikin kalıcı ve sınırsız bir ayrıcalığa dönüşmesinin önüne geçilmiştir.

2025 yılı itibarıyla genç girişimci kazanç istisnası, yalnızca bir destek aracı olmanın ötesine geçerek; **teşvik, sorumluluk ve denge ilkelerinin birlikte uygulandığı** bütüncül bir mali politika örneği hâline gelmiştir.

BÖLÜM VI: GELECEK VİZYONU

“Yeni Yüzyılın Gelir Uzmanı”

2025 yılı, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) için bir "tahsilat ofisi" olmaktan çıkıp, ülkenin en büyük "Ekonomik Veri ve Strateji Merkezi" ne dönüştüğü milat olmuştur. Artık vizyon; sadece vergiyi toplamak değil, ekonomik aktivitenin dijital röntgenini çekmek, kayıt dışılığı kaynağında kurutmak ve piyasa düzenini "görünmez ama hissedilir" bir el ile sağlamaktır.

Bu gelecek projeksiyonu iki ana sütun üzerine yükselmektedir: Yapay Zeka Destekli Merkezi Analiz ve Sahaya Hâkim Uzman Gücü.

26. TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM: “ALGORİTMA TABANLI MALİYE”YE GEÇİŞ

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın gelecek vizyonunda, klasik beyana dayalı vergi sisteminin yerini giderek “tespit ve teyit” esaslı bir yapı almaktadır. Bu yaklaşımda amaç, vergisel hataları ve uyumsuzlukları olduğu anda fark etmek; hatayı sonradan düzeltmek yerine, oluşmasını engelleyen bir denetim mimarisi kurmaktır.

Bu dönüşümle birlikte vergi idaresi, yalnızca beyannameleri inceleyen pasif bir yapı olmaktan çıkmakta; ekonomik faaliyetleri eş zamanlı izleyen ve riskleri önceden işaretleyen proaktif bir mali otoriteye evrilmektedir.

Vergi dairesi kavramı da bu çerçevede anlam değiştirmektedir. Fiziksel mekâna dayalı klasik vergi dairesi anlayışı yerini, dijital altyapılar üzerinden çalışan bir “Risk Operasyon Merkezi” modeline bırakılmaktadır. Ticari işlemler, banka hareketleri, tapu kayıtları ve diğer ekonomik veriler; Gelir İdaresi'nin merkezi analiz sistemlerinde işlenmekte ve çapraz kontrollerden geçirilmektedir.

Bu yapı içinde algoritmalar, nihai kararı veren unsur değil; insan aklını besleyen ve yönlendiren bir erken uyarı mekanizması olarak konumlandırılmaktadır. Riskli alanlar sistem tarafından işaretlenmekte; hukuki değerlendirme, yorum ve karar süreci ise yine uzman insan kaynağı tarafından yürütülmektedir.

Stratejik Değerlendirme

Algoritma tabanlı maliye anlayışı, vergilendirme yetkisinin makinelere devredilmesi anlamına gelmemektedir. Aksine bu model, insan unsurunu rutin işlerden arındırarak; hukuki muhakeme, risk değerlendirmesi ve karar üretme kapasitesini güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Bu yaklaşım, beyan esasına dayalı sistemin tamamen terk edilmesi değil; beyanın, sistemsel teyit mekanizmalarıyla sürekli doğrulandığı yeni bir denge kurulmasıdır. Vergi, artık yalnızca mükellefin beyanına değil; hayatın olağan akışı içindeki veriye de dayanmaktadır.

Gelir İdaresi açısından bu dönüşüm, denetimin geriden gelen bir refleks olmaktan çıkıp; eş zamanlı, önleyici ve veriye dayalı bir kamu yönetimi pratiğine dönüşmesidir. “Algoritma tabanlı maliye”, bu yönüyle bir teknoloji projesi değil; vergi idaresinin devlet kapasitesini yeniden tanımlayan yapısal bir dönüşümdür.

27. İNSAN KAYNAĞI VİZYONU: “YENİ NESİL GELİR UZMANLIĞI”

Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, vergisel gri alanları yönetecek, karmaşık ekonomik kurguları çözecek ve sahada devletin otoritesini temsil edecek asli unsur insan aklıdır. Dijital altyapılar, algoritmalar ve yapay zekâ sistemleri karar süreçlerini destekleyebilir; ancak hukuki değerlendirme, muhakeme ve nihai sorumluluk, her zaman insan unsuruna aittir. Bu gerçeklik, Gelir Uzmanlığı mesleğinin önemini azaltmak bir yana, daha da artırmaktadır.

Bu çerçevede Gelir Uzmanlığı profili, klasik anlamda evrak inceleyen bir memuriyet tanımının ötesine geçmektedir. Günümüzde Gelir Uzmanı; vergi mevzuatına derinlemesine hâkim, finansal tabloları okuyabilen, sektör dinamiklerini anlayan ve ekonomik davranışları yorumlayabilen çok yönlü bir kamu profesyoneli olarak konumlanmaktadır.

Veriler merkezde analiz edilmekte; ancak verginin gerçek sınavı sahada verilmektedir. Üretim süreçleri, ticari ilişkiler ve fiilî faaliyetler, masa başından değil; yerinde gözlem ve değerlendirme ile anlam kazanmaktadır. Bu nedenle Gelir İdaresi Başkanlığı’nın insan kaynağı vizyonu, Gelir Uzmanlarının yalnızca ofis ortamında belge inceleyen bir rolde kalmasını değil; sahada aktif rol üstlenmesini esas almaktadır.

Tabletleriyle sahaya inen, üretimi ve ticareti yerinde gören, mükellefle doğrudan temas kuran Gelir Uzmanı; yalnızca denetleyen değil, aynı zamanda yönlendiren ve rehberlik eden bir kamu görevlisi profili çizmektedir. Bu yaklaşım, denetimi cezaya odaklı bir faaliyet olmaktan çıkararak; doğru beyanı teşvik eden, riskleri önceden işaretleyen ve uyumu artıran bir kamu hizmetine dönüştürmektedir.

Stratejik Değerlendirme

Yeni nesil Gelir Uzmanlığı anlayışı, teknolojiyi ikame eden değil; teknolojiyle birlikte düşünen bir insan kaynağı modeline dayanmaktadır. Algoritmalar riskleri işaretlerken, Gelir Uzmanı bu riskleri hukuki zemine oturtan, yorumlayan ve sonuca bağlayan aktördür. Bu nedenle geleceğin vergi idaresinde en kritik yatırım kalemi, yalnızca yazılım ve sistemler değil; nitelikli, yetkin ve sahaya hâkim uzman kadrolardır.

2025 ve sonrasında Gelir Uzmanlığı, teknik bilgiyle donanmış bir memuriyet alanı değil; devletin mali kapasitesini sahada temsil eden, karar üreten ve güven tesis eden stratejik bir meslek alanı olarak şekillenmektedir. “Yeni Nesil Gelir Uzmanlığı” bu yönüyle bir personel politikası değil; **vergi devletinin geleceğine ilişkin kurumsal bir tercihtir.**

28. KURUMSAL HEDEF: GÜVEN VE CAYDIRICILIK DENGESİ

Geleceğin maliye politikası, korkulan bir otorite inşa etmekten ziyade; güvenilen, öngörülebilir ve saygı duyulan bir kamu gücü tesis etmeyi hedeflemektedir. Vergi idaresinin teknolojik ve

beşerî kapasitesindeki artışın nihai amacı, yalnızca Hazine'ye gelir sağlamak değil; aynı zamanda dürüst mükellefin hakkını koruyan adil bir piyasa düzeni oluşturmaktır.

Kayıt dışı faaliyet gösteren her işletme, yalnızca kamu gelirlerini azaltmakla kalmamakta; yükümlülüklerini yerine getiren mükelleflerin rekabet gücünü de doğrudan zedelemektedir. Bu nedenle vergi idaresi, klasik tahsilat fonksiyonunun ötesine geçerek, piyasa işleyişinde denge ve adalet sağlayan bir düzenleyici aktör rolünü üstlenmektedir. Bu yaklaşım, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın yalnızca mali bir birim değil; ekonomik düzenin sağlıklı işlenmesini gözeten kurumsal bir yapı olarak konumlandığını göstermektedir.

2025 yılı uygulamaları, bu kurumsal dönüşümün somut örneklerini ortaya koymuştur. Enflasyon düzeltilmesi başta olmak üzere bazı teknik düzenlemelerde sergilenen esneklik, idarenin artık dogmatik değil; veriye dayalı, analitik ve çözüm odaklı bir refleks geliştirdiğini göstermektedir. Piyasa gerçeklerini dikkate alan, sahadan gelen geri bildirimleri değerlendiren ve gerektiğinde hatadan geri dönebilen bu yönetim anlayışı, kurumun itibarını ve stratejik kapasitesini güçlendirmiştir.

Stratejik Değerlendirme

Güven ile caydırıcılık arasında kurulan bu denge, modern vergi yönetiminin temel taşıdır. Caydırıcılık; kayıt dışılıkla mücadelede vazgeçilmez bir unsurdur. Ancak bu caydırıcılık, keyfilikten değil; öngörülebilirlik, tutarlılık ve adalet duygusundan beslenmelidir. Aynı şekilde güven, denetimsizlik değil; kuralların herkes için eşit ve kararlı biçimde uygulanmasıyla inşa edilir.

2025 yılı itibarıyla ortaya çıkan tablo, Gelir İdaresi'nin bu dengeyi bilinçli biçimde kurma iradesine sahip olduğunu göstermektedir. Vergi idaresi, sertlik ile zafiyet arasında değil; hukuk, veri ve insan aklının birlikte çalıştığı bir yönetim modeli içinde hareket etmektedir.

Bu kurumsal hedef, yalnızca bugünün mali sorunlarına cevap üretmekle sınırlı değildir. Aynı zamanda, uzun vadede vergiye gönüllü uyumu artıran, kayıt dışılığı kalıcı biçimde daraltan ve devlete duyulan güveni güçlendiren sürdürülebilir bir mali düzenin temelini oluşturmaktadır.

SON SÖZ: YENİ TOPLUMSAL SÖZLEŞME VE DEVLETİN AKLI

2025 yılı, Türk vergi sistemi açısından sıradan bir takvim yılı değil; idari kapasitenin, teknolojik altyapının ve toplumsal reflekslerin eş zamanlı olarak sınandığı tarihsel bir stres testi ve dönüşüm eşiği olmuştur. Bu yıl, yalnızca mevzuat değişiklikleriyle değil; vergi idaresinin karar alma biçimi, müdahale refleksi ve toplumsal beklentilere yaklaşımıyla da ayrılmıştır.

Geleceğin vergi yönetimi vizyonunda, yapay zekânın yorulmayan dikkati ile Gelir Uzmanlarının stratejik muhakemesi ve vicdani sorumluluğu birlikte çalışmaktadır. Veri, artık tek başına bir amaç değil; doğru kararın, adil uygulamanın ve zamanında müdahalenin zeminidir. Bu zemini anlamlandıran ve hukuki sonuca dönüştüren ise insan aklıdır.

Vergi yükümlülüklerini yerine getiren, kayıt içinde kalan ve üreten her mükellef için Gelir İdaresi Başkanlığı, görünmez ama güvenilir bir rehberdir. Süreçleri sadeleştiren, öngörülebilirliği artıran ve gönüllü uyumu destekleyen bir kamu otoritesi olarak konumlanmaktadır. Buna karşılık kayıt dışılıkla haksız rekabet yaratan, kamunun hakkını kişisel kazanca dönüştüren her yapı için vergi idaresi; veriyi gören, riski önceden işaretleyen ve kaçışı mümkün kılmayan kararlı bir kamu gücüdür.

Bu yaklaşım, sertlik ile zafiyet arasında savrulan bir idari tutum değil; hukuk, veri ve insan aklının birlikte çalıştığı dengeli bir yönetim modelidir. Caydırıcılık, keyfilikten değil; tutarlıktan ve adaletten beslenmektedir. Güven ise denetimsizlikten değil; kuralların herkes için eşit ve öngörülebilir biçimde uygulanmasından doğmaktadır.

Türkiye Yüzyılı'nın maliye politikası, matematiksel kesinlik ile adalet duygusu arasında hassas bir denge kurmayı hedeflemektedir. Bu denge, yalnızca bütçe disiplininin değil; aynı zamanda ekonomik bağımsızlığın, toplumsal huzurun ve devlete duyulan güvenin de teminatıdır.

Bu kitap, 2025 yılını yalnızca yaşananların kaydı olarak değil; geleceğe bırakılmış bir kurumsal hafıza ve yön pusulası olarak ele almaktadır. Vergi, rakamlardan ibaret değildir. Vergi; anlayış, sorumluluk ve ortak geleceğe dair sessiz ama bağlayıcı bir toplumsal sözleşmedir.

Hakan GÜREL
Gelir Uzmanı

2. KDV BEYANNAMESİNDE 107 KOD NUMARALI SATIRIN KULLANIMI

Şeydanur MUTLU YILDIRIM / Gelir Uzmanı

sydnr86@gmail.com

ÖZET

İhraç kayıtlı teslimler, Katma Değer Vergisi sisteminde tecil-terkin mekanizması kapsamında özel düzenlemelere tabi tutulmuştur. Bu kapsamda, söz konusu teslimlerden doğan katma değer vergisinin beyanı, tahakkuku ve vergisel akıbeti KDV beyannamesinde yer alan çeşitli satırlar aracılığıyla belirlenmektedir. Ancak uygulamada, ihraç kayıtlı teslimlerden kaynaklanan katma değer vergisinin KDV beyannamesinde yer alan 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapıp yapılamayacağı hususunda önemli tereddütler ve hatalı uygulamalarla karşılaşmaktadır.

Bu çalışmada, 107 kod numaralı satırın hukuki niteliği ve kullanım amacı ele alınmakta; ihraç kayıtlı teslimlerde tecil-terkin sisteminin işleyişi çerçevesinde söz konusu satırın hangi hallerde kullanılabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca uygulamada karşılaşılan hatalı beyan örnekleri üzerinden, mükellefler ve vergi idaresi açısından ortaya çıkabilecek sonuçlar incelenmektedir.

2.1. GİRİŞ

Katma Değer Vergisi sisteminin temel ilkelerinden biri, vergilemede varış ülkesi ilkesinin benimsenmiş olmasıdır. Türkiye’den ihraç edilen bir ürünün vergisi Türkiye’de değil, tüketileceği yabancı ülkede vergilendirilir.

İhracatta KDV ise, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 11 inci maddesinde istisna edilmiştir.

Bu düzenlemenin amacı, ihracatı teşvik etmek, üreticinin KDV yükünü azaltmak, uluslararası rekabet gücünü artırmak ve döviz girişi sağlamaktır.

İhraç kayıtlı teslimler, doğrudan ihracat istisnasından farklı olarak, vergisel yükün geçici olarak ertelendiği ve belirli şartların gerçekleşmesi halinde tamamen ortadan kaldırıldığı bir mekanizma öngörmektedir. Bu mekanizma kapsamında hesaplanan katma değer vergisinin beyanı, tecili ve terkinine ilişkin işlemler, KDV beyannamesinde yer alan satırlar aracılığıyla yürütülmektedir.

Uygulamada özellikle, ihraç kayıtlı teslimlerden doğan katma değer vergisinin 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapılması hususunda tereddütler yaşandığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, söz konusu satırın hukuki fonksiyonunu ortaya koymak ve doğru kullanım esaslarını açıklamaktır.

2.2. İHRAÇ KAYITLI TESLİMLERDE KDV’NİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 11/1-c maddesinde, ihraç edilmek şartıyla imalatçılar tarafından ihracatçılara yapılan teslimlerin KDV’den istisna olduğu hüküm altına alınmıştır. Ancak bu istisna, klasik anlamda bir vergiden istisna niteliği taşımamakta, tecil-terkin esasına dayalı bir uygulama olarak düzenlenmektedir.

Bu kapsamda, ihraç kayıtlı teslimlerde hesaplanan katma değer vergisi, ihracatçıdan tahsil edilmemekte; imalatçı tarafından ilgili dönem KDV beyannamesinde beyan edilerek vergi dairesince tarh ve tahakkuk ettirilmek suretiyle tecil edilmektedir. Teslim tarihini takip eden ay

başından itibaren üç ay içinde ihracatın gerçekleştirilmesi halinde ise tecil edilen vergi terkin edilmektedir.

İhracatın süresi içerisinde gerçekleşmemesi halinde ise, zamanında tahsil edilmeyen vergi, gecikme faizi ve vergi ziyai cezası ile birlikte tahsil edilmektedir. Bu yönüyle ihraç kaydıyla teslimlerde söz konusu verginin hukuki niteliği, öncelikle tecil edilecek bir vergi olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3. 107 KOD NUMARALI SATIRIN HUKUKİ NİTELİĞİ

KDV Genel Uygulama Tebliği'nin ilgili bölümlerinde, 3065 sayılı Kanunun (11/1-c) ve geçici 17 nci maddeleri kapsamındaki ihraç kayıtlı teslimlerden doğan KDV iade alacaklarının, mükellefin talebine bağlı olarak indirim yoluyla telafi edilebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda, iadesi gereken KDV tutarlarının, KDV beyannamesinde "İndirimler" kulaklığında yer alan 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapılabilmesi mümkün kılınmıştır.

Bu tercihi yapan mükellefler, tecil edilemediği için iadesi gereken KDV tutarlarını "en erken" ihracatın gerçekleştiği dönem beyannamesinin "indirimler" kulaklığının "indirimler" tablosunda 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapabilirler ve bu işlem için indirilecek KDV listesi vermezler.

Ancak bu düzenlemenin uygulanabilmesi için, indirim konusu yapılacak tutarın iade edilebilir nitelikte olması gerekmektedir. Tecil edilecek KDV'nin, iade edilecek KDV gibi değerlendirilip 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, 107 kod numaralı satırın kullanım alanı, iade hakkı doğmuş KDV ile sınırlıdır.

2.4. 107 KOD NUMARALI SATIRIN DOĞRU KULLANIMI

- Bu uygulamadan "imalatçı" vasfını haiz satıcılar yararlanabilir ve aşağıdaki belgelerin ibraz edilmesi gerekmektedir:
 - İlgili meslek odasına üyelik belgesinin onaylı örneği (Belgede değişiklik olmadığı sürece bir defa verilmesi yeterlidir.)
 - İmalatçı belgesi (Belgede değişiklik olmadığı sürece bir defa verilmesi yeterlidir.)
 - İhraç kaydıyla teslim faturaları veya listesi
 - Gümrük beyannamesi çıktısı veya listesi (serbest bölge işlem formu veya özel fatura örneği)
 - Gümrük beyannamesi üzerinde imalatçı firma bilgisine ilişkin kayıt bulunmaması halinde, ihraç kaydıyla teslim edilen malın ihraç edildiğine dair ihracatçı firmadan alınan onaylı yazı.

Not: İndirilecek KDV Listesi ibrazı zorunluluğu bulunmamaktadır.

- KDV beyannamesinde 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapılabilmesi için ihraç kayıtlı teslimlerden doğan "İade Edilecek KDV" bulunması gerekmektedir.
- En erken ihracatın gerçekleştiği dönem beyannamesinde indirim konusu yapılabilir. Mal ihracatında ihracatın gerçekleştiği dönem ise gümrük beyannamesinin "kapanma tarihi"ni içine alan KDV dönemidir.
- Bu kapsamda iade hakkı doğuran işlemleri bulunan mükelleflerin, ilgili tutarın bir kısmını iade alıp kalan kısmını indirim yoluyla giderilmesi tercihinde bulunmaları mümkün değildir

2.5. UYGULAMADA KARŞILAŞILAN HATALI BEYANLAR

ÖRNEK 1:

Uygulamada bazı mükelleflerin, ihraç kayıtlı teslimler nedeniyle KDV beyannamesinde “Tecil Edilecek KDV” olarak yer alan tutarları, 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yaptıkları görülmektedir.

KDV beyannamesinde ihraç kayıtlı satışlardan doğan “İade Edilecek KDV” bulunmamasına rağmen 3.177,57 TL tutarındaki “Tecil Edilecek KDV”, ihracatın gerçekleştiği dönem KDV Beyannamesinde 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapılmıştır.

İHRAÇ KAYITLI SATIŞIN YAPILDIĞI DÖNEM KDV BEYANNAMESİ (2019 TEMMUZ DÖNEMİ)

İHRAÇ KAYDIYLA TESLİMLERE AİT BİLDİRİM			
İşlem Türü	Teslim Bedeli	Oran	Hesaplanan KDV
İHRACATI YAPILACAK NİHAİ ÜRÜNLERİN KANUNUN 11/1-c MADDESİ KAPSAMINDA TESLİMİ	17.653,16	18	3.177,57
İhraç Kaydıyla Teslim Bedeli Toplamı			
			17.653,16
Tecil Edilebilir KDV			
			3.177,57
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek Tecil Edilemeyen KDV			
			0,00
Yurtiçi ve Yurtdışı KDV Ödeneksizin Temin Edilen Mal Bedeli			
			0,00
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek KDV			
			0,00
Yüklenilen KDV			
			0,00
İndirimli Orana Tabi Malların İhraç Kaydıyla Tesliminde İade Edilecek Yüklenilen Vergi Farkı			
			0,00
TAM İSTISNA KAPSAMINA GİREN İŞLEMLER			
İstisna Türü	Teslim ve Hizmet Tutarı	Yüklenilen KDV	
301 - Mal İhracatı	149.621,32	0,00	
İstisna Kapsamına Giren İşlemlere Ait Toplam Teslim ve Hizmet Tutarı			
		149.621,32	
İade Edilebilir KDV			
		0,00	
Tecil Edilecek Katma Değer Vergisi			
		3.177,57	
Ödenmesi Gereken Katma Değer Vergisi			
		58.105,02	
İade Edilmesi Gereken Katma Değer Vergisi			
		0,00	
Sonraki Döneme Devreden Katma Değer Vergisi			
		0,00	

İHRACATIN GERÇEKLEŞTİĞİ VE 107 KOD NUMARALI SATIR ARACILIĞIYLA İNDİRİM KONUSU YAPILAN DÖNEM KDV BEYANNAMESİ

EKLER

107 KOD NUMARALI SATIR ARACILIĞIYLA İNDİRİM KONUSU YAPILAN KDV ALACAĞININ DÖNEMİ			
Faturanın Düzenlendiği Ay	Faturanın Düzenlendiği Yıl	İlgili Ayda Düzenlenen Faturaların Toplam KDV Tutarı	
TEMMUZ	2019	3.177,57	

Bu durumda 107 nolu satır aracılığıyla indirim yapılması mümkün değildir.

ÖRNEK 2:

Bazı mükelleflerin de ihraç kayıtlı satışlarını beyan etmeden 107 kod numaralı satırı kullandığı görülmektedir.

Örneğin aşağıdaki KDV beyannamesinde; “İhraç Kaydıyla Teslim Bedeli” ve “İade Edilecek KDV” tutarı 0,00 olarak beyan edilmesine rağmen 9.360,00 TL tutarındaki KDV, 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapılmıştır. Örnekte ihraç kayıtlı teslimin gerçekleştiği dönem ve ihracatın gerçekleştiği dönem aynıdır.

107 KOD NUMARALI SATIR AÇIKLAMASINDA BELİRTİLEN DÖNEM KDV BEYANNAMESİ (2019/KASIM DÖNEMİ)

İhraç Kaydıyla Teslim Bedeli Toplamı	0,00
Tecil Edilebilir KDV	0,00
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek Tecil Edilemeyen KDV	0,00
Yurtiçi ve Yurtdışı KDV Ödenmeksizin Temin Edilen Mal Bedeli	0,00
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek KDV	0,00
Yüklenilen KDV	0,00
İndirimli Orana Tabi Malların İhraç Kaydıyla Tesliminde İade Edilecek Yüklenilen Vergi Farkı	0,00

107 KOD NUMARALI SATIR ARACILIĞIYLA İNDİRİM KONUSU YAPILAN KDV ALACAĞININ DÖNEMİ			
Faturanın Düzenlendiği Ay	Faturanın Düzenlendiği Yıl	İlgili Ayda Düzenlenen Faturaların Toplam KDV Tutarı	
KASIM	2019		9.360,00

Bu durumda 107 nolu satır aracılığıyla indirim yapılması mümkün değildir.

ÖRNEK 3:

Yine bazı mükelleflerin de “İade edilecek KDV” ve “Tecil Edilecek KDV” tutarlarının toplamını 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yaptıkları görülmektedir.

Örneğin aşağıdaki KDV beyannamesinde ihraç kayıtlı satışlardan doğan 154.018,98 TL tutarındaki “İade Edilecek KDV” ve 29.519,82.-TL “Tecil Edilecek KDV” tutarının toplamı olan 183.538,80 TL, 107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim konusu yapılmıştır. Örnekte ihraç kayıtlı teslimin gerçekleştiği dönem ve ihracatın gerçekleştiği dönem aynıdır.

2023 EYLÜL DÖNEMİ KDV BEYANNAMESİ

İHRAÇ KAYDIYLA TESLİMLERE AIT BİLDİRİM			
İşlem Türü	Teslim Bedeli	Oran	Hesaplanan KDV
	917.694,00	20	183.538,80
İHRACATI YAPILACAK NİHAİ ÜRÜNLERİN KANUNUN 11/1-c MADDESİ KAPSAMINDA TESLİMİ			
İhraç Kaydıyla Teslim Bedeli Toplamı			917.694,00
Tecil Edilebilir KDV			183.538,80
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek Tecil Edilemeyen KDV			154.018,98
Yurtiçi ve Yurtdışı KDV Ödenmeksizin Temin Edilen Mal Bedeli			0,00
İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek KDV			154.018,98
Yüklenilen KDV			0,00
İndirimli Orana Tabi Malların İhraç Kaydıyla Tesliminde İade Edilecek Yüklenilen Vergi Farkı			0,00
İstisna Kapsamına Giren İşlemlere Ait Toplam Teslim ve Hizmet Tutarı			0,00
İade Edilebilir KDV			0,00
Tecil Edilecek Katma Değer Vergisi			29.519,82
Ödenmesi Gereken Katma Değer Vergisi			0,00
7440 Sayılı Kanunun (6/2-a) Maddesi Kapsamındaki İşlemler Nedeniyle Hesaplanan Katma Değer Vergisi			0,00
Bu Dönemde Ödenmesi Gereken Katma Değer Vergisi			0,00
İade Edilmesi Gereken Katma Değer Vergisi			0,00
Sonraki Döneme Devreden Katma Değer Vergisi			0,00

107 KOD NUMARALI SATIR ARACILIĞIYLA İNDİRİM KONUSU YAPILAN KDV ALACAĞININ DÖNEMİ			
Faturanın Düzenlendiği Ay	Faturanın Düzenlendiği Yıl	İlgili Ayda Düzenlenen Faturaların Toplam KDV Tutarı	107 Kod Numaralı Satır Aracılığıyla İndirim Konusu Yapılan KDV Tutarı
EYLÜL	2023	183.538,80	183.538,80

Bu durumda 107 nolu satır aracılığıyla indirim yapılması gereken tutar 154.018,98 TL'dir.

ÖRNEK 4:

Yine bazı mükelleflerin de 107 kod numaralı indirim satırını ihracatın gerçekleştiği dönem yerine ihraç kayıtlı satışın yapıldığı dönemde kullandığı görülmektedir. Oysa bu kapsamdaki KDV iade alacakları, en erken ihracatın gerçekleştiği dönem beyannamesinde indirim konusu yapılabilir.

Bu tür uygulamalarda, iade edilebilir bir KDV bulunmamasına rağmen indirim mekanizmasının işletilmesi ya da hatalı uygulanması söz konusu olmakta ve bu durum vergi idaresi tarafından yersiz indirim olarak değerlendirilmektedir. İncelemeler neticesinde bu tür beyannamelerin düzeltilmesi talep edilmekte ve vergi ziyai riski ortaya çıkabilmektedir.

İlgili dönemlerdeki "Tecil Edilecek KDV" tutarlarının terkin için, KDV Genel Uygulama Tebliğinin (II/A-8.) 'İhraç Kaydıyla Teslimlerde Tecil-Terkin Uygulaması' başlıklı bölümüne göre talep edilmesi halinde tecil terkin işleminin idarece değerlendirileceği tabiidir.

2.6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

107 kod numaralı satır aracılığıyla indirim uygulaması, ihraç kaydıyla teslimlerden doğan ve tecil edilemeyen KDV tutarlarının beyanında önemli kolaylık sağlamaktadır. Çünkü bu satırın kullanılması durumunda indirilecek KDV listesi ibrazı ve KDV iadesi kontrol raporu oluşturulması gerekmez ve iade işlem sırası beklenmez.

Ancak bu uygulamanın doğru dönemde ve doğru şekilde yapılması kritik önem taşımaktadır. Çünkü; Vergi Daireleri ilgili satırın doğru kullanımını düzenli aralıklarla kontrol etmekte ve kontrol sonucuna göre mükelleften beyanname düzeltme veya bilgi-belge talep etmektedir.

Sonuç olarak, ihracat istisnasının temel amacı olan KDV'nin ihracat üzerinde maliyet unsuru oluşturulmamasının sağlanabilmesi, ancak tecil-terkin ve iade mekanizmalarının mevzuata uygun ve doğru şekilde işletilmesi ile mümkündür. Bu bağlamda, 107 kod numaralı satırın doğru kullanımı hem mükelleflerin vergisel risklerden korunması hem de KDV sisteminin bütünlüğünün sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir.

Şeydanur MUTLU YILDIRIM

GELİR UZMANI

KAYNAKÇA

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği

3. ÜRÜN TAKİP SİSTEMİ İLE YENİ NESİL ÖKC ENTEGRASYONUNUN VERGİ DENETİMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Süreyya KARAÇAM / GELİR UZMAN YARDIMCISI

sureyyakaracam48@gmail.com

GİRİŞ

Ticaretin bel kemiği olan ve aynı zamanda Katma Değer Vergisi'nin doğmasına sebebiyet veren mal teslimi ve hizmet ifasının karşılığında yapılan ödemelerin, teknolojinin gelişimi ile birlikte elektronik sistem ve uygulamalar aracılığı ile gerçekleştirilmesi günümüz itibariyle yaygınlık kazanmıştır. Nitekim bu kapsamda vergi mevzuatımızda bir dizi düzenleme yapılarak hali hazırda dinamik bir yapıya sahip olan vergi sistemimizin, ödemelerin kayıt altına alınması hususunda gelişen teknoloji ile uyum içerisinde uygulama alanı bulması sağlanmıştır.

Günümüzde perakende ticaret kapsamında banka/kredi kartı ile yapılan ödemelerin yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar aracılığıyla kayıt altına alındığı, ilgili cihazlar tarafından yapılan her ödeme karşılığı belge düzenlendiği ve bu bağlamda vergi kayıp/kaçığının daha ilk adımda önüne geçildiği görülmektedir. Öte yandan nakit ödemeler hususunda eşyanın tabiatı gereği böyle bir mekanizma geliştirilemediği, Vergi Usul Kanunu uyarınca zorunlu olan belge düzenleme fiilinin ister istemez mükellefin inisiyatifine kaldığı yadsınamaz bir gerçek halini almaktadır. Bu bağlamda vergi kayıp/kaçığının ve buna bağlı ortaya çıkan kayıt dışılığın önüne geçebilmek adına hasılat denetimleri ile yaygın ve yoğun vergi denetimleri günümüzde de yerini ve önemini korumaktadır.

Gelişen teknolojinin bir başka ürünü olan ve ürün/masa takip sistemi olarak belirtilen bilgisayar programları ve yazılımlar aracılığı ile perakende mal ve hizmet satışı faaliyetinde bulunan mükelleflerin satışlarını kayıt ve kontrol altına alması mümkün hale gelmiştir. Sadece mükellef nezdinde kalan bu verilerin, karşılığında belge düzenlenmemesi ve resmi defterlere kaydedilmemesi halinde gayri resmi bir kimliğe bürünerek vergi idaresi ile paylaşılmaması durumu; çifte defter tutma fiilinin elektronik ortama sirayet etmiş hali olmaktan öteye gidememektedir.

Mükellefler tarafından kullanılan yeni nesil ÖKC'ler ve ürün takip sistemlerinin birbirleriyle uyumlu çalışması belge düzeni uygunluğu ve vergi kayıp / kaçığının azaltılması adına oldukça önem arz etmektedir. Nitekim 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 355. Maddesi gereğince vergi güvenliğini sağlamak adına ilgili ürün, stok veya masa takip sistemlerini kullanan mükelleflere sistemlerini kullandıkları yeni nesil ÖKC'ler ile entegre etme zorunluluğu getirilmiştir. Bu kapsamda çalışmamızda ürün takip sistemi ve yeni nesil ÖKC entegrasyonunun vergi denetimine olan etkileri değerlendirilerek mevcut sorunlara ilişkin çözüm önerileri ele alınacaktır.

3.1. ÖDEME KAYDEDİCİ CİHAZLAR VE ÜRÜN TAKİP SİSTEMLERİ

Ödeme kaydedici cihazlar, 3100 sayılı Kanun'da ilgili kanunda belirtilen ve Bakanlığın belirlediği hususları ihtiva eden elektronik yazar kasalar, yazıcı tertibatı bulunan elektronik terazi ve terminal gibi cihazlar olarak tanımlanırken, ürün takip sistemleri ise 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 355. Maddesinde sipariş, satış, muhasebe, stok takip ve benzeri elektronik programlar olarak tanımlanmıştır.

3.1.1. Yeni Nesil ÖKC'ler

Yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar; 3100 sayılı Kanun'da belirtilen ödeme kaydedici cihazlardan farklı olarak teknolojik gelişmeler çerçevesinde teknik ve fonksiyonel özellikleri Gelir İdaresi Başkanlığınca yeniden belirlenen ve internet yoluyla Gelir İdaresi Başkanlığı'na güvenli şekilde veri aktarabilen ve iletişim kurabilen bilgisayar tabanlı cihazlar olarak tanımlanmaktadır.

Yeni nesil ÖKC'ler seyyar ve basit bilgisayar bağlantılı olmak üzere iki farklı şekilde kullanılabilir. Seyyar olanlar aynı zamanda EFT-POS özelliğine sahipken, basit bilgisayar bağlantılı olanlar ise kendisine entegre çalışan harici bir pos cihazına ihtiyaç duymaktadır. Nitekim bu cihazların ortak özelliği olarak, elektronik yazar kasalar ile banka / kredi kartlarından ödeme alınmasına olanak tanıyan pos cihazlarını aynı cihaz altında birleştirmeleri ve birbirine entegre olarak çalışmalarına olanak vermeleri ile kaydedilen tüm verileri Gelir İdaresi Başkanlığı'na aktarabilmesi hususları gösterilebilir.

3100 sayılı Kanun'un 1. Maddesi gereğince birinci ve ikinci sınıf tüccarların fatura verilme zorunluluğu bulunmayan perakende mal ve hizmet satışlarında ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti bulunmakla birlikte bazı mükellef grupları ÖKC kullanma zorunluluğundan muaf tutulmuştur. Öte yandan 507 sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği gereğince güvenli mobil ödeme sistemine dahil olup e-arşiv faturalı satış özelliğine haiz ödeme kabul eden cihaz kullananlar da ÖKC kullanma zorunluluğundan muaf tutulmuştur.

483 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ne göre ÖKC gerektiren faaliyete başlandıktan itibaren 30 gün içerisinde ÖKC alıp kullanma zorunluluğu mevcut olup, 465 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nce yeni nesil ÖKC'ler için tamirin yanı sıra açılış, devir, kapatma ve hurdaya ayırma gibi işlemler Maliye Bakanlığı'nın onayına haiz yetkili servisler aracılığı ile yerine getirilmesi hususu hüküm altına alınmıştır.

3.1.2. Ürün Takip Sistemleri

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 355. Maddesinde sipariş, satış, muhasebe, stok takip ve benzeri elektronik programlar olarak tanımlanan ürün takip sistemleri ; mükelleflerin mal ve hizmet sunumunda bulunurken yararlandıkları, masa hesaplarını, hasılat ve stoklarını takip etmelerine olanak sağlayan yazılımlar olarak uygulama alanı bulmaktadır.

Mükelleflerce ilgili yazılımları kullanma zorunluluğu bulunmamakla beraber, kullanılması halinde yeni nesil ÖKC ile entegrasyonunun bulunması zorunluluğu mevcuttur. Nitekim 483 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği uyarınca bu hususta kullanılan harici donanım ve yazılımların yeni nesil ÖKC'ler ile bağlantı ve iletişiminin "Gelir İdaresi Başkanlığı ÖKC-Harici Donanım ve Yazılım Haberleşme Protokolü GMP-3" dokümanında belirtilen iletişim protokolüne göre gerçekleştirilmesi zorunlu tutulmuş olup, ilgili zorunluluğa uyulmaması halinde 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 355. Maddesi gereğince özel usulsüzlük cezası yaptırımı ile karşılaşılacağı hüküm altına alınmıştır.

3.2. ÜRÜN TAKİP SİSTEMİ İLE ÖKC ENTEGRASYONUNUN VERGİ DENETİMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Ülkemizde vergi denetimleri genel itibarıyla 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun yedinci kısmındaki yoklama ve inceleme hükümleri dayanak olmak üzere yaygın yoğun vergi denetimi ve vergi incelemesi aracılığı ile yapılmaktadır. Yoklama 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 127. Maddesi hükmü gereği mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmek amacıyla yapılırken, inceleme ise aynı kanunun 134. Maddesi gereği

ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak tespit etmek ve sağlamak amacıyla yapılmaktadır.

Yaygın ve yoğun vergi denetimi, belge düzeni gibi vergiye ilişkin olayların maddi olarak tespit edilmesinin yanı sıra vergi suçu oluşturması gereken fiillerin denetim esnasında tespit edilmesi ve ilgili yaptırımın uygulanması hususuna dayanan maddi bir denetim şekli olarak uygulama alanı bulmaktadır.

Yaygın ve yoğun vergi denetiminin asıl amaçlarını ihtiva eden; vergilendirmeye ilişkin delil sistemine işlevsellik kazandırarak vergi incelemelerini mükellefin defter ve belgeleri ile sınırlı kalmaktan kurtarmak, nakit hareketlerinin tümü için belge düzenlenmesini ve düzenlenen belgelerin yasal defterlere kaydını sağlamak gibi hususların yerine getirilmesi adına ürün takip sistemleri ile ÖKC entegrasyonu büyük bir önem arz etmektedir. Nitekim bu kapsamda denetim esnasında ürün takip sisteminin ÖKC ile entegrasyonunun fiili olarak anlaşılması ve ilgili entegrasyonun mükellefler tarafından devre dışı bırakılabilmesinin mümkün olan yolları konularına değinilecektir.

3.2.1. Denetim Esnasında Ürün Takip Sistemi ile ÖKC Entegrasyonunun Varlığının Anlaşılması

Mükelleflerin perakende mal veya hizmet satışlarının gerçekleştirilmesinde kullandıkları satış uygulama yazılımları ile bunların üzerinde çalıştığı bilgisayar vb. donanımlarını (*sipariş alma işlemlerinde kullanılan mobil el terminalleri ile sipariş bilgilerini gösteren ve mali geçerliği olmayan fiş veya belgeler üreten cihazlar dahil*) yeni nesil ödeme kaydedici cihazları ile bağlantılı, entegre ve uyumlu bir şekilde kullanmaları esastır. Esas itibarıyla ilgili yazılımların ÖKC ile entegre kullanılmaması halinde 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 355. Maddesi uyarınca özel usulsüzlük cezası (2026 yılı itibarıyla 35.000 TL) yaptırımı öngörülmüştür. İlgili entegrasyon işleminin GMP-3 adı verilen Gelir İdaresi Başkanlığı YN ÖKC - Harici Donanım ve Yazılım Haberleşme Protokolü'nde belirtilen esaslara göre yapılması zorunludur. Bu kapsamda harici donanım ile ÖKC arasında kablosuz ağlardan kaynaklı muhtemel güvenlik açıklarının elimine edilmesi adına bir kablolu internet bağlantısının bulunması, ürün takip sisteminden sonlandırılan bir ödemenin anında ödeme kaydedici cihaza aktarılması ve karşılığında otomatik olarak belge düzenlenmesi gerekmektedir. Yazılımda açık bulunan masa veya perakende satış hesabının kapatılması itibarıyla ilgili tutarın insan eliyle herhangi bir rakam girilmeksizin ÖKC ekranına yansıtılması, ödemenin tamamlanmasının ardından ÖKC fişi, yemek kartı veya fatura verilmesi gereken hallerde ise bilgi fişi düzenlenmesi hususları yerine getirilmelidir.

Denetim esnasında öncelikle yazar kasa ile ÖKC arasındaki kablo bağlantısının varlığı kontrol edilmeli, hali hazırda yapılmakta olan satış işlemleri üzerinden veya herhangi bir ürün ödemesi yaptırılarak söz konusu entegrasyonun varlığı teyit edilmelidir. Ürün takip sisteminde yapılan işlemin ardından ÖKC'ye elle rakam girilerek ödeme alınması, sistemin entegre olmadığı anlamına gelmektedir. Öte yandan sistemin genel itibarıyla entegre kullanılıp kullanılmadığının tespiti adına sistemdeki günlük veya aylık hasılat tutarlarının Z raporları ve ÖKC'den alınan günlük veya aylık raporlarla karşılaştırılması da oldukça önem arz etmektedir.

3.2.2. Ürün Takip Sistemi ile ÖKC Entegrasyonunun Devre Dışı Bırakılması

Kurulumu yapılmış olan ürün takip sistemi ile ÖKC entegrasyonu; altyapı ve fiziksel koşulların yetersizliği, münferit sistemsel arızalar gibi mücbir sebepler nedeniyle kendiliğinden devre dışı kalabilmekte veya entegrasyon sebebiyle ortaya çıkan işlem maliyetleri ve değişken maliyetlerden kaçınmak ya da belge düzenine gönüllü uyumun sağlanamaması gibi sebeplerle kasıtlı olarak devre dışı bırakılabilmektedir.

İlgili entegrasyon süreci, niteliği gereği kablolu bir internet bağlantısına ihtiyaç duymaktadır. Aradaki kablonun çıkarılması veya bağlantı sağlayamayacak boyutta tahrif edilmesi, ÖKC'nin

dışarıdan bir müdahale sonucu sistem ile bağlantısının kesilmesi gibi hususlar entegrasyon sürecinin devre dışı kalmasına neden olmaktadır. Öte yandan entegrasyon hizmeti alınan hizmet sağlayıcısı firmalara hizmet karşılığı ödenmesi gereken aidatların ödenmemesi de entegrasyon sürecini engelleyen bir başka durum olarak ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Ürün takip sistemleri ile ödeme kaydedici cihaz entegrasyonu, vergi denetimlerinde kontrol edilmesi gereken ayrı bir kalem olmakla birlikte niteliği gereği belge düzeni kontrollerinin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Harici yazılım verileri ile ÖKC raporlarının karşılaştırılması; belge düzeni uygunluğunun kontrolü ve değerlendirilmesi adına denetime yetkili memura yol gösterici nitelikte olmakla beraber, uygulanması muhtemel bir cezai yaptırıma karşı dayanak teşkil edecektir. Öte yandan nakit alışverişe belge düzenlenmemesi ve yanlış KDV oranı uygulaması gibi olumsuz durumların yerinde tespiti ve baştan bertaraf edilmesi mümkün olacaktır.

İlgili entegrasyon süreci çoğunlukla mükellef inisiyatifinde olduğundan, belge düzenine gönüllü uyumun mevcut olmadığı hallerde hiç gerçekleştirilmemekte veya devre dışı bırakılabilmektedir. Bu sorunun önüne geçebilmek adına harici yazılımlara ciddi standartlar getirilmeli, standartlara uygun olmayan ve tek tuşla entegrasyonun bertaraf edilebildiği yazılımların uygulama alanı bulmasına izin verilmemelidir. İlgili yazılımların ÖKC entegrasyonu bulunmadan kurulumu halinde hizmet sağlayıcı firmaya cezai yaptırım uygulanması ve sistemin kötü niyetle devre dışı bırakılması halinde uygulanacak yaptırımlardan hizmet sağlayıcısının da müteselsilen sorumlu tutulması hususlarını kapsayacak bir mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.

Harici yazılım kontrolü; teknik ve beşeri nedenlerle her zaman mümkün olmamaktadır. Sistemi kullanan personelin teknik bilgisinin yetersiz olması, ilgili personele yönetici yetkisi tanımlanmaması ve yönetici şifresinin bilinmemesi gibi nedenlerle denetim esnasında ilgili verilere ulaşılamamaktadır. Bu gibi durumlarda durumun tutanak altına alınması ile birlikte ilgili log kayıtlarının vergi dairesince yazılı olarak istenmesi, verilmediği hallerde durumun 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 148. Maddesinde düzenlenen bilgi isteme hükümlerince değerlendirilmesi, erişilebilen log kayıtları nezdinde ilgili vergi dairesince sınırlı bir vergi incelemesi yapılması gibi hususları öngören bir mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.

Uzun vadede ise önceden belirlenmiş standartlara uygun ürün takip yazılımlarının ihtiva ettiği verilerin günlük ve aylık raporlar halinde yeni nesil ÖKC uygulamasına benzer bir şekilde eşzamanlı olarak Gelir İdaresi Başkanlığı'na iletilmesi zorunluluğuna yönelik mevzuat düzenlemesi yapılmalı ve ilgili kayıtların Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı'na bağlı bir birimde depolanmasına yönelik teknik bir altyapı oluşturulmalıdır.

Süreyya KARAÇAM

Gelir Uzman Yardımcısı

KAYNAKLAR

<https://ynokc.gib.gov.tr/> (erişim tarihi : 10.01.2026)

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun

465 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

483 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

507 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

01.01.2026 tarih ve 2026/4 nolu Vergi Sirküleri

Gelir İdaresi Başkanlığı YN ÖKC - Harici Donanım ve Yazılım Haberleşme Protokolü GMP-3 Sürüm 5.0

YURTERİ İsmet, Türk Vergi Sisteminde Yoklama ve Yaygın ve Yoğun Vergi Denetimi, TBB Dergisi 2012 (100), s: 255-270

<https://www.alomaliye.com/2025/08/21/yoklama-yaygin-ve-yogun-vergi-denetimi/?srsltid=AfmBOooEnRCSfwVKspLijAPqP655gArTYVX5V2aH4yT-g3aO3mus0F6y>
(erişim tarihi : 08.01.2026)

4. AKLIN ETİMOLOJİSİ VE İNSANIN KENDİNİ DİZGİNLEME KAPASİTESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Duygu ÜLKÜ / GELİR UZMANI

duygu.ulku@gelirler.gov.tr

Cehalet, gündelik dilde çoğu zaman bilgi eksikliğiyle açıklanır. Cahil denildiğinde yeterince okumamış, öğrenmemiş ya da eğitimsiz bir kişi akla gelir. Oysa bu tanım, insan davranışlarını anlamak için oldukça sınırlıdır. Çünkü insan, yalnızca bilmediği için değil; çoğu zaman bildiği hâlde kendini tutamadığı için yanlış davranır. Bu durum, cehaletin salt bilişsel bir eksiklik değil, irade ve denetimle ilgili bir sorun olduğunu düşündürür.

İnsan davranışlarını belirleyen şey yalnızca bilgi değildir. Bilgi, eyleme dönüşmediği sürece etkisizdir. Bu dönüşümün gerçekleşebilmesi için insanın içsel bir fren mekanizmasına sahip olması gerekir. İşte bu noktada “akıl” kavramı devreye girer.

Akıl, etimolojik olarak “dizginlemek” ya da “gem vurmak” anlamına gelir. Birine “akıllı” derken zeki olmasından çok, olgun ve duygularını kontrol edebilen biri olduğunu kastederiz. Bu kişi, öfkesine ve duygularının baskısına yenilmeden mantığı ile hareket eder. Akıllı insanlar, ön frontal lobları sayesinde ilkel beynin arzularını denetlerler.

İnsanın güdülerini kontrol edebilmesi, ön frontal lobun gelişimi ile mümkündür. Bu yapı, bireyin dürtülerini frenlemesine olanak tanır. Ön frontal lobun gelişimi yaklaşık yirmi yaşına kadar devam eder. Bu yaşın altındaki bireylerde dürtü kontrolü daha zordur; çünkü fren mekanizması henüz tam olarak gelişmemiştir ve hormonal baskılar bu kontrolü daha da zorlaştırır. Buna rağmen, çocukların ve gençlerin haz erteleme gibi dürtü kontrolü becerilerinin geliştirilmesi, ön frontal lobun sağlıklı gelişimi açısından belirleyici bir rol oynar.

Bu biyolojik gerçeklik, insanın neden her bildiğini uygulayamadığını da açıklar. İlkel beyin hızlıdır, anlıktır ve haz odaklıdır. Medeni akıl ise yavaşlar, düşünür ve sonuçları tartar. İnsanın olgunlaşma süreci, aslında ilkel akıl ile medeni akıl arasındaki güç dengesinin değişmesinden ibarettir.

Medeni akıl, ilkel akla galebe çalarak bireyin dürtülerini kontrol etmesini sağlar. Medeni insan, bedenini kendi amaçlarına uygun bir binek hâline getirmiştir. Bu süreçte ilkel beynin, medeni beyin karşısında fizik beden üzerindeki hâkimiyeti zayıflar. Hangi akıllı kullanırsak o akıl güçlenir; kullanılmayan akıl ise zayıflar.

Bu çerçevede cahil kavramı, yalnızca bilgi eksikliğiyle açıklanamaz. Cahil, aklın zıddıdır. Cehalet, yalnızca bilmemek değil; bilse dahi dürtüsel davranmaktan kaynaklanan bir hâlidir ve bu nedenle kınanmıştır. Cehalet, insanın dizginleme kapasitesini kaybettiği noktada ortaya çıkar.

Cahil; arzu ve heveslerini kontrol edemeyen, hiddet, öfke ve şehvet gibi duygularının kontrolünde olan kişidir. Kendisine emanet edilen şeyleri koruyamayan, umursamayan kişidir. Başkalarının sahip olduğu güzellikleri çekemeyen; şükür etmek yerine başkalarının nimetlerini hazmedemeyen kişidir. Güzel işler yapanlara engel olan; kendisi iyi işler yapmadığı gibi başkalarının iyiliğini de baltalayan kişidir. Sosyal hayatta olup biteni kavrayamayan ve insanların dertlerini çözmek için uğraşmayan kişidir.

Bu özellikler bir araya geldiğinde cehalet, bireysel bir zayıflık olmaktan çıkar ve toplumsal bir probleme dönüşür. Çünkü kendini dizginleyemeyen bireyler, birlikte yaşamayı da sürdüremez. Cehalet bu yönüyle yalnızca kişinin kendisine zarar vermez; çevresine, topluma ve ortak hayata da zarar verir.

Cehalet, insanın dürtüsel hareket etmesine neden olurken; medeni akıl fren sistemini çalıştırır ve ön frontal lobu geliştirir. Medeni beyin geliştikçe amigdala küçülür ve bireyin dürtü kontrolü

artar. Buna karşılık, dürtüsel hareket eden bireylerin amigdalasını büyür. Bu durum, tıpkı kaslarımızın idmanla güçlenmesi gibidir. Hangi yapıyı çalıştırırsak, o yapı güçlenir.

Bu nedenle cehalet geçici bir hâl değil; tekrar eden davranışlarla pekiştirilen bir alışkanlıktır. İlkel akıl beslendikçe güçlenir; medeni akıl kullanılmadıkça zayıflar. Bu süreç, bireysel olduğu kadar toplumsal sonuçlar da doğurur. Tepkisel davranışların normalleştiği, ölçünün kaybolduğu ve sabırsızlığın hâkim olduğu toplumlarda cehalet kurumsallaşır.

Cehaletin bu şekilde anlaşılması, Kur'an'daki kavramsal kullanımlarla da örtüşür. Kur'an'da cehalet çoğu zaman bilgi eksikliği anlamında kullanılmaz. Daha çok taşkınlık, ölçsüzlük ve irade zayıflığı bağlamında ele alınır. Yûsuf suresinde cehalet, insanın arzusuna yenilme ihtimaliyle birlikte anılır; burada cehalet, bilmemekten ziyade kendini tutamama hâlidir. Ahzâb suresinde emanetin taşınmaması cehaletle ilişkilendirilir; bu bağlamda cehalet, sorumluluğun ağırlığını kavrayamama anlamı taşır. Furkan suresinde cahilce davranış, taşkınlık ve ölçsüzlükle tanımlanır. Bakara suresinde ise toplumsal duyarsızlık ve fark edememe hâli cehalet bağlamında ele alınır.

Bu kullanım biçimleri, cehaletin tarihsel olarak da aklın işlevsizleşmesiyle ilişkilendirildiğini gösterir. Cehalet, yalnızca bireyin kendisine zarar veren bir durum değil; toplumsal düzeni bozan, güveni zedeleyen ve birlikte yaşama kapasitesini aşındıran bir zihinsel hâl olarak karşımıza çıkar.

Sonuç olarak cehalet, bilgiyle çözülecek bir eksiklik değil; insanın kendini dizginleme kapasitesiyle ilgili bir meseledir. Akıl, bilmekten önce frenleyebilmektir. Cehalet ise bu frenin devre dışı kaldığı noktada başlar. Bilgi çağında cehaletin hâlâ güçlü olmasının nedeni de budur: İnsanlar bilmedikleri için değil, bildiklerini uygulayacak içsel dengeyi kuramadıkları için yanlışla düşerler.

Duygu Ülkü

Gelir Uzmanı

İNOGRAFIK

Ali VEYİSOĞLU / Gelir Uzmanı
veyisoglu86@gmail.com

6183 SAYILI KANUN KAPSAMINA GİRMEYEN ALACAKLAR

Bu infografik, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un kapsamı dışında kalan alacak türlerini, kaynaklarına göre kategorize ederek ve örneklerle açıklar.

AKİTTEN (SÖZLEŞMEDEN) DOĞAN ALACAKLAR

Sözleşme Kaynaklı Alacaklar: Taraflar arasında yapılan anlaşmalardan doğan ve kamu alacağı niteliği taşımayan borçlar bu kategoriye girer.

Medeni ve Ticari Akitler
Devletin özel hukuk kişisi gibi taraf olduğu kira, satış gibi medeni ve ticari sözleşmelerden doğan alacaklar.

İdari Akitler
Kamu hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla idarenin yaptığı imtiyaz, yap-işlet-devret gibi idari sözleşmelerden kaynaklanan alacaklar.

HAKSIZ İKTİSAPTAN DOĞAN KAZANÇLAR

Haksız İktisap (Sebepsiz Zenginleşme): Bir kimsenin mal varlığının, haklı bir sebep olmaksızın başka bir kimsenin mal varlığı aleyhine artması durumudur.

Hatalı Fazla Ödemeler
Memurlara kanuna aykırı olarak yapılan fazla maaş ödemeleri veya müteahhitlere hakedişlerde yapılan fazla ödemelerin geri istenmesi bu kapsama girer.

HAKSIZ FİİLDEN DOĞAN KAZANÇLAR

Haksız Fiil Kaynaklı Alacaklar: Hukuka aykırı bir eylemle başkasına zarar verilmesi sonucu doğan tazminat borçlarıdır.

Maddi Zararların Tazmini
Örneğin, bir mükellefin arabasıyla vergi dairesinin kapısına çarparak verdiği zararın tazmini, 6183 sayılı Kanun'a göre değil, genel hükümlere göre talep edilir.

6183 Sayılı Kanuna Göre Amme Alacaklarının Sınıflandırılması

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, devletin, il özel idarelerinin ve belediyelerin kamu hizmetlerinin finansmanı için topladığı alacakları düzenler. Bu kanun, alacakların niteliğine göre net bir sınıflandırma yaparak tahsilat sürecinin standartlaştırılmasını ve hukuki netliğin sağlanmasını amaçlar. Sınıflandırma dört ana başlık altında toplanır.

1. Asli Amme Alacakları

- Vergi, Resim, Harç**
Kanunlarla belirlenen temel kamu gelirlerini oluşturan ana yükümlülükler.
- Mahkeme Masrafları**
Yargılama süreçlerinde ortaya çıkan ve kamuya ödemesi gereken maliyetler.
- Vergi Cezası, Para Cezası**
Vergi ve diğer kanunlara aykırılık durumunda uygulanan mali yaptırımlar.
- Muhtelif Kanunlara Göre Alınan Vergiler**
Özel kanunlar uyarınca tahsil edilen her türlü vergi.
- Resim ve Harçlara Alt Para Cezaları**
Resim ve harç yükümlülüklerinin ihlali durumunda kesilen cezalar.
- Ek Mali Yükümler (Fonlar)**
Belirli amaçlar için oluşturulan fonlara yapılan zorunlu ödemeler.
- İnkâr Tazminatı (AATUHK Md.79)**
Haksız yere yapılan itirazlar sonucunda ödemesi gereken tazminat.

2. Fer'i Amme Alacakları

- Tanım**
Asli amme alacaklarına (vergi, resim, harç) bağılı olarak ve bunların süresinde ödenmemesi gibi durumlarda hesaplanan ikincil nitelikteki alacaklardır.
- Gecikme Faizi (VUK Md.112)**
Verginin normal vadesinden somaki tahakkuk tarihine kadar geçen süre için hesaplanan faiz.
- Gecikme Zammı (AATUHK Md.51)**
Vadesinde ödenmeyen amme alacakları için uygulanan zam.
- Tecil Faizi (AATUHK Md.48)**
Borcun ertelenmesi (tecil edilmesi) durumunda uygulanan faiz.
- İzah Zammı (VUK Md. 370)**
İzaha davet kapsamında yapılan eksik beyanlar için uygulanan zam.
- Pişmanlık Zammı (VUK Md. 371)**
Vergi ziyai cezasını önlemek için pişmanlık yapılan beyanlarda ödenen zam.
- Cezai Faiz (KKDF)**
Kaynak Kullanımın Destekleme Fonu kesintilerine bağlı olarak uygulanan faiz.

3. Kamu Hizmetinin Yerine Getirilmesinden Doğan Alacaklar

- Tanım**
Kamu idarelerinin sunduğu hizmetler veya yaptığı harcamalar karşılığında oluşan alacaklardır.
- Yemeklik Bedeli**
Kamu kurumları tarafından sunulan yemek hizmeti karşılığında alınan ücret.
- Harcamalara Katılma Payları**
Yapılan kamu yatırımlarından (yol, kanalizasyon vb.) faydalananlardan alınan katılma payı.
- Kur Farkı**
Döviz cinsinden olan borçların ödenmesi sırasında oluşan kur değişimlerinden kaynaklanan farklar.
- Ürün Analiz Ücretleri**
Kamu laboratuvarlarında yapılan ürün analizleri için alınan hizmet bedelleri.

4. Takip Masrafları

- Tanım**
Vadesinde ödenmeyen amme alacaklarının zorla tahsil sürecinde yapılan harcamalardır (AATUHK Md.3).
- Zor Kullanma Masrafları**
Haciz gibi cebri icra işlemlerinde güvenlik gücü kullanımından doğan maliyetler.
- İlan Masrafları**
Haczedilen malların satış için yapılan gazete ilan gibi duyuru giderleri.
- Haciz Masrafları**
Haciz işleminin uygulanması sırasında yapılan harcamalar.
- Muhafaza Masrafları**
Haczedilen malların yedeminde saklanması ve korunması için yapılan giderler.

Kriterler	🕒 GECİKME FAİZİ	📅 GECİKME ZAMMI	👉 TECİL FAİZİ	📄 PİŞMANLIK ZAMMI
Kanuni Dayanak	213 sayılı Vergi Usul Kanunu' nun 112. maddesinde düzenlenmiştir.	6183 sayılı AATUHK' nun 51. maddesinde düzenlenmiştir.	6183 sayılı AATUHK' nun 48. maddesinde düzenlenmiştir.	213 sayılı Vergi Usul Kanunu' nun 371. maddesinde düzenlenmiştir.
Kanuni Amaç	Verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesi sebebi ile uygulanır.	Vergi tahsilatının vadesinde yapılmaması sebebi ile uygulanır.	Kamu alacaklarının taksitlendirilmesi sebebi ile uygulanır.	Beyan edilmesi gereken birikmiş beyan dışı bırakılan gelirlerin, vergi ziyai cezasına maruz kalmadan beyan edilmesi için uygulanır.
Kanunun Kapsamı	İkmalen, re'sen, idarece tarh olunan vergiler için uygulanır. 213 sayılı VUK kapsamında vergi, resim ve harçlara uygulanır. Vergi Cezaları için hesaplanmaz.	Tahakkuk etmiş vadesi geçmiş olan kamu alacakları için uygulanır. 213 sayılı VUK kapsamında olmayan Gümrük Vergileri dahil tüm kamu alacaklarına uygulanır. Vadesinde ödenmeyen Vergi Ziyai cezası için uygulanır. Diğer cezalar da uygulanmaz.	Tecil talebi kabul edilmiş mükelleflerin vadesi geçmiş kamu alacakları için uygulanır. İstisnalar olmakla beraber kamu alacaklarına uygulanır. Vergi cezalarına uygulanmaz.	Beyana dayalı vergilerde uygulanır. Beyana dayanan vergilerde vergi ziyai cezasını gerektiren fiillere uygulanır. Pişmanlık hükümlerinden yararlanan mükelleflere vergi ziyai cezası kesilmez. Ancak pişmanlık beyanname vermek usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezasının kesilmesini engellemez.
Oran	Gecikme zammı oranında hesaplanır. 13.11.2025 tarihi itibarıyla Aylık oran % 3,7	13.11.2025 tarihi itibarıyla Aylık oran % 3,7	13.11.2025 tarihi itibarıyla yapılacak başvurulara dayanılarak Yıllık oran %39	Gecikme zammı oranında hesaplanır. Aylık oran % 3,7
Hesaplanan Dönem	Vade tarihi ile tahakkuk tarihi arasında hesaplanır.	Vade tarihi ile fiilen ödeme tarihi arasında hesaplanır.	Müracaat tarihinden vade tarihine kadar hesaplanır.	Haber verme tarihinden başlayarak on beş gün içinde ödenmesi gerekir.
Hesaplanma Şekli	Aylık olarak hesaplanır, ay kesirleri dikkate alınmaz.	Aylık olarak hesaplanır, ay kesirleri için günlük olarak hesaplanır.	Günlük olarak hesaplanır.	Aylık olarak hesaplanır, ay kesirleri dikkate alınmaz.
Ölüm Hali	Ceza niteliğinde değildir. Ölümle düşmez.	Ceza niteliğinde değildir. Ölümle düşmez.	Ceza niteliğinde değildir. Ölümle düşmez.	Ceza niteliğinde değildir. Ölümle düşmez.
Kesen/Durduran Haller	Gecikme faizini durduran haller vardır.	Gecikme zammını durduran/kesen haller vardır.		

2026 Yılı Vergi ve Harç Düzenlemeleri: Cumhurbaşkanı Kararı Detayları

Karar Bilgileri:
30/12/2025 tarihli
ve 10783 sayılı
Cumhurbaşkanı
Kararı

2026 Yılı Artış Oranı

Yürürlük Tarihi:
1 Ocak 2026

Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV)

197 sayılı kanun uyarınca belirlenen tarifelerdeki taşıtlar için 2026 yılında uygulanacak MTV tutarları **%18,95** oranında artırılmıştır.

Damga Vergisi

488 sayılı kanun gereğince, her bir kağıttan alınacak damga vergisine ilişkin üst sınıra ve maktu vergi tutarlarına **%18,95** oranında artış uygulanacaktır.

**Üst Sınır &
Maktu Tutar:**
%18,95
Artış

Harçlar

492 sayılı Harçlar Kanunu'na bağlı tarifelerde yer alan maktu harç tutarları (asgari ve azami hadler dahil) **%18,95** oranında artırılmıştır.

**Maktu Harç
Tutarları:**
%18,95 Artış

Yasal Dayanak

Karar; 197, 488 ve 492 sayılı kanunların ilgili maddelerine dayanılarak alınmıştır.

Yürütme Sorumluluğu

Bu Karar hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütecektir.

Ali VEYİSOĞLU
Gelir Uzmanı

“Maliye Güçlü Ellerde”

